อนุสรณ์

ในงานฌาปนกิจศพ

นายประเสริฐ ศรีอัญญรัตน์

ณ เมรุวัดธาตุทอง

๗ มีนาคม ๒๕๑๖

อนุสรณ์

ในงานฌาปนกิจศพ

นายประณีต ศรีธัญญรัตน์

ณ เมรุวัดธาตุทอง

๗ มีนาคม ๒๕๑๖

ขอบพระคุณ

ขอขอบพระคุณทุกท่าน ที่ได้กรุณามาเป็นเกียรติในงานฌาปนกิจศพ นายประณีต ศรีธัญญรัตน์ ถ้าหากการต้อนรับขาดตกบกพร่องไม่ทั่วถึงประการใด ขอได้โปรดอภัยด้วย

เจ้าภาพ

อนุโมทนาวาท

ร.ต.ท. ธงชัย ศรีธัญญรัตน์ ได้มาขออนุญาตข้าพเจ้า นำบทความเรื่อง "ตำรวจหน่วยบรรเทาสาธารณภัย "สาเหตุเพลิงไหม้" และ "อัคคีภัยจากอุบัติเหตุรถยนต์" ซึ่งตีพิมพ์อยู่ในหนังสือต่างกรรมต่างวาระ ไปพิมพ์เป็นหนังสืออนุสรณ์เนื่องในงานฌาปนกิจศพ บิดา คือ นายประณีต ศรีธัญญรัตน์ วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๑๖

ข้าพเจ้าอนุญาตตามขอทันทีและด้วยความเต็มใจยิ่ง เพราะหนังสืออนุสรณ์งานศพนั้น เป็นวิทยาทานที่เพียบพร้อมไปด้วยกุศลกรรมทั้งผู้ตาย เครือญาติ และผู้ร่วมงานฌาปนกิจโดยถ้วนหน้า

อีกประการหนึ่ง ร.ต.ท. ธงชัย ศรีธัญญรัตน์ เป็นนายตำรวจประจำกองบังคับการตำรวจดับเพลิง เมื่อจัดงาน

ฌาปนกิจศพบิดา แล้วนำเรื่องราวของกรมกอง ตลอดจนเรื่องราวที่ชี้แนะให้ผู้รับหนังสือไปได้รู้เห็นถึงเหตุอันก่อให้เกิดเพลิงไหม้ เพื่อที่จะได้บ้องกันมิให้เกิด หรือ เมื่อเกิดแล้วก็รู้วิธีที่จะระงับไม่ให้ลุกลามเบ็นจุลวิจุลเช่นนี้ นับเบ็นการกระทำที่น่าสนับสนุน ด้วยเบ็นที่ตระหนักชัดแล้วว่า อัคคีภัย เบ็นภัยร้ายแรงที่ยังความพินาศให้แก่ผู้ประสบชนิดสิ้นเนื้อประดาตัว ทั้งแก่ผู้ที่ทำให้เกิดและเพื่อนบ้านใกล้เคียง

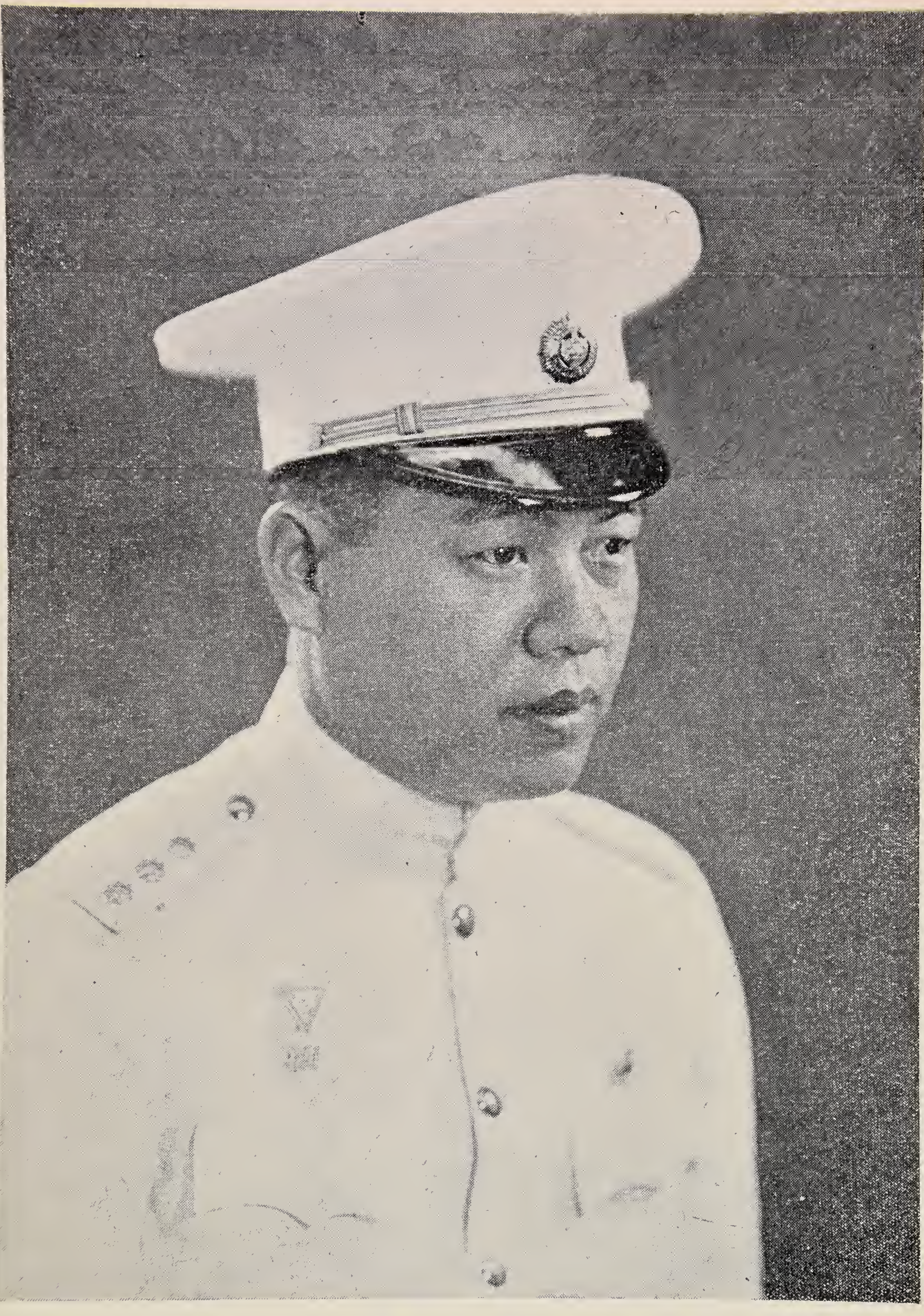
ข้าพเจ้าขออนุโมทนาในเจตนารมย์ และขอให้กุศลกรรมจงปกบ้องคุ้มครอง ทั้งเจ้าภาพและผู้ร่วมงานฌาปนกิจนายประณีต ศรีธัญญรัตน์ จงปลอดพ้นจากอัคคีภัยโดยไม่ประมาท.

พลตำรวจตรี หม่อมราชวงศ์

(เจตจันทร์ ประวิตร)

ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจนครบาล และ

รักษาการในตำแหน่งผู้บังคับการตำรวจดับเพลิง

นายประณีต ศรีธัญญรัตน์

ชาตะ ๓ สิงหาคม ๒๔๔๘

มรณะ ๒ ธันวาคม ๒๕๑๕

ในคราวไปเที่ยวภาคอิสาน เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๔๘๗

นับจากซ้ายไปขวา นายเทศ จุฑากูร พระยาเมธาธิบดี นายประณีต ศรีธัญญรัตน์ พระยาอนุมานราชธน พระยาราชเสนา นายซุ่นฮก แซ่เฮง

บุตร ธิดา และญาติ วันตั้งศพบำเพ็ญกุศล ณ วัดธาตุทอง

ประวัติ

นายประณีต ศรีธัญญรัตน์ (จือเซี๊ยะ แซ่ตั้ง) เกิดเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2448 ปีมะเส็ง ที่จังหวัดอุบลราชธานี เป็นบุตรคนแรกของนายประเสริฐ ศรีธัญญรัตน์ (ซ่งลิ้ม แซ่ตั้ง) และนางกิมหล่วนมีพี่น้องร่วมมารดา3คน คือ

1. นายประณีต ศรีธัญญรัตน์
2. นายจือคิ้ม แซ่ตั้ง
3. นายจือเหม็ง แซ่ตั้ง

เมื่อเยาว์วัย ได้ช่วยบิดาทำการค้าขายที่ "ร้านศรีเมือง" จังหวัดอุบลราชธานี สำเร็จการศึกษาภาษาจีนชั้นประโยคมัธยม และภาษาไทยชั้นมัธยมปีที่ 3 เป็นคนขยันขันแข็ง มีความมานะอดทนมาก หลังจากเรียนจบแล้วได้ไปอยู่ที่ ตำบลท่าสะแบง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยเป็นผู้บุกเบิกหักล้างถางพงบริเวณป่าเพื่อตั้งโรงสี จนได้รับความสำเร็จและได้รับความไว้วางใจแต่งตั้งให้เป็นผู้จัดการโรงสีท่าสะแบง

ในปี พ.ศ. 2470 ได้สมรสกับนางสาวมะลิทอง จุฑาง-กูร มีบุตรและธิดารวมกันหลายคน แต่มีชีวิตอยู่ขณะนี้เพียง 3 คน คือ

1. ร.ต.ท. ธงชัย ศรีธัญญรัตน์
2. นางบุหงา อินทรัมพรรย์
3. นางสาวสุรภี ศรีธัญญรัตน์

ด้วยความรักการก้าวหน้า จึงได้ลาออกจากตำแหน่งผู้จัดการโรงสี ไปเปิดร้านค้าของชำ และข้าวสารที่ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด การค้าขายเจริญมาก หลังจากนั้นจึงได้เปลี่ยนจากการขายของชำมาดำเนินการค้าเครื่องยนต์ อาหลั่ยรถยนต์ จักรยานและยางรถยนต์ทุกชนิด ใช้ชื่อร้านว่า "ตั้งเซี๊ยะเส็ง" มีรถโดยสารวิ่งระหว่าง จังหวัดร้อยเอ็ด–จังหวัดสุรินทร์ ต่อมาได้ย้ายไปตั้งร้านใหม่ชื่อ "ศรีร้อยเอ็ด" เพิ่มรถโดยสารเป็น 6 คัน ชื่อ ศรีสยาม 1–6 วิ่งระหว่างจังหวัดร้อยเอ็ด–อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น เปิดร้านขายอาหารกระป๋องของบริษัทดิทแฮล์ม และเป็นผู้แทนจำหน่ายรถยนต์ยี่ห้อ ฟาร์โก้ ฯลฯ

เนื่องจากเป็นผู้มีอุปนิสัยชอบทดลองงานในสิ่งที่ตนไม่รู้ จึงได้ซื้อโรงเลื่อยที่อำเภอบ้านไผ่ และขยายงานต่อไปอีก อาทิ เช่น การค้าไม้และโรงน้ำแข็ง กิจการได้ขยายว้างออกไปมาก โดยมีญาติฝ่ายของตัวเอง และภรรยาเป็นผู้ช่วยดำเนินงาน แต่ไม่สามารถควบคุมได้ทั่วถึง จึงเลิกและเริ่มต้นใหม่ด้วยการตั้งปั๊มน้ำมันตรา เชลล์ และรับเหมาก่อสร้าง ได้อุปการะเลี้ยงดูหลาน ๆ ในเครือญาติจนได้รับตำแหน่งหน้าที่ในราชการที่ใหญ่โตเป็นจำนวนหลายสิบคน เป็นผู้มีจิตใจกว้างขวาง โอบอ้อมอารีเสียสละ เป็นที่รักนับถือของญาติพี่น้อง และมิตรสหายทั่วไป

ถึงแก่กรรมด้วยเส้นโลหิตในสมองแตก เมื่อวันเสาร์ที่ 2 ธันวาคม 2515 เวลา 16.16 น. ศิริรวมอายุได้ 67 ปี 3 เดือน 29 วัน

ไว้อาลัย

คุณประณีต ศรีธัญญรัตน์ เป็นมิตรคนแรกของข้าพเจ้า เมื่อข้าพเจ้าย้ายมารับราชการที่จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อ พ.ศ. 2484 และตลอดเวลาที่ข้าพเจ้ารับราชการเป็นผู้อำนวยการโรงพยาบาลร้อยเอ็ดอยู่ 18 ปี คุณประณีตบำเพ็ญตนเป็นที่พึ่งและทำประโยชน์ให้แก่โรงพยาบาลอยู่อย่างสม่ำเสมอ ไม่ว่าฐานะทางเศรษฐกิจของคุณประณีตจะเฟื่องฟูหรือด้อยลง

คุณประณีตเป็นคนไม่เคยจนน้ำใจ ในสมัยเมื่อคุณประณีตยังหนุ่ม ๆ คุณประณีตเป็นคหบดีที่ชาวร้อยเอ็ดกล่าวขวัญถึงอยู่เสมอ เพราะไม่ว่าจะมีกิจการอันใดของทางราชการ คุณประณีตจะเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงวิ่งเต้นช่วยเหลือด้วยกำลังกายและกำลังทรัพย์ จนข้าราชการในสมัยนั้นให้ความยกย่องนับถือเสมือนเป็นตัวแทนของพ่อค้าในจังหวัดร้อยเอ็ด

คุณประณีตเคยผ่านงานทุกประเภทในเชิงการค้า เคยเล่าให้ข้าพเจ้าฟังถึงความลำบากคับแค้นในเบื้องต้นของชีวิตกว่า

จะตั้งตัวเป็นหลักฐานได้ก็ต้องมานะกัดฟันต่อสู้ด้วยตนเองตลอดมา น่าจะถือเป็นตัวอย่างสำหรับลูก ๆ ให้ประพฤติตามตลอดไป

ข้าพเจ้าเขียนคำไว้อาลัยในมรณะกรรมของคุณประณีตครั้งนี้ด้วยความตื่นตันใจ และอาลัยเป็นอย่างยิ่ง เพราะได้หวลรำลึกถึงว่าเมื่อประมาณ 17–18 ปีมาแล้วนี้ คุณประณีตเคยเส้นโลหิตในสมองแตกมาแล้วครั้งหนึ่ง ที่บ้านจังหวัดร้อยเอ็ดแหละแล้วก็หายเป็นปกติดีตลอดมา ไม่น่าเลยที่ต้องมาเสียชีวิตในครั้งนี้เนื่องจากอุบัติเหตุหกล้มทำให้สมองกระเทือนและมีโลหิตตกในสมองเป็นเหตุให้ถึงแก่กรรม ซึ่งในระยะหลัง ๆ นี้เป็นระยะที่คุณประณีตใช้ชีวิตอย่างสงบ ถือสันโดษ มีความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ สมเป็นผู้ที่วางแล้วทุก ๆ สิ่งภายหลังที่ได้ต่อสู้มาแล้วอย่างโชกโชน เป็นระยะที่ควรจะได้อยู่อย่างสงบและมีความสุขให้นานกว่านี้ หรือว่า......คุณประณีตในขณะนี้กำลังอยู่ในที่ ๆ สงบกว่า เป็นสุขกว่า ทุก ๆ คนในพื้นพิภพนี้ !

ขอกุศลบุญราศรีที่คุณประณีต ได้บำเพ็ญไว้ในขณะที่มีชีวิตอยู่ ได้เป็นผลส่งให้คุณประณีตเข้าสู่สุคติภพ เทอญ.

นายแพทย์ ประเทือง สิงคาลวณิช

แด่คุณพ่อ

ในการจากไปของคุณพ่อ เมื่อวันเสาร์ที่ 2 ธันวาคม 2515 นั้น ทำให้ลูก ๆ มีความเศร้าโศกเสียใจเป็นอย่างมาก ลูก ๆ ไม่คิดมาก่อนว่า คุณพ่อจะจากไปอย่างรวดเร็วเช่นนี้ คุณพ่อเคยให้ความรัก, เมตตา และห่วงใยลูก ๆ ตลอดเวลา พร้อมทั้งพร่ำสอนให้ลูก ๆ เป็นคนซื่อสัตย์ มีความกตัญญู-กตเวที ทั้งนี้แม้ว่าคุณพ่อจะยุ่งกับธุระกิจการค้า แต่คุณพ่อก็ใกล้ชิดให้ความรัก และเอาใจใส่ต่อลูก ๆ เสมอมา ลูก ๆ ยังจำนิทานที่คุณพ่อเคยเล่าให้ฟังได้ทุกเรื่อง เมื่อเด็ก ๆ เวลาที่ลูก ๆ ทะเลาะกัน หรือทำอะไรผิด คุณพ่อไม่เคยเฆี่ยนตีหรือลงโทษใด ๆ คุณพ่อจะเรียกลูก ๆ มานั่งพร้อมหน้ากัน แล้วเล่านิทาน ซึ่งบางเรื่องแปลมาจากนิทานจีนให้ลูก ๆ ฟังพร้อมทั้งยกอุทาหรณ์อธิบายให้ลูก ๆ ฟังเสมอ คุณพ่อเป็นคนใจดีและตามใจลูกมากซึ่งหากชาติหน้ามีจริงแล้ว ลูก ๆ ขอเกิดเป็นลูกของคุณพ่อตลอดทุกชาติไป

ขอให้กุศลผลบุญใด ๆ ที่ลูก ๆ ได้ร่วมกันบำเพ็ญอุทิศให้คุณพ่อครั้งนี้ จงดลบันดาลให้วิญญาณของคุณพ่อสู่สุขคติ ณ สัมปรายภพด้วยเทอญ

จาก ลูก ๆ

ตำรวจหน่วยบรรเทาสาธารณภัย

โดย

พล.ต.ต. ม.ร.ว. เจตจันทร์ ประวิตร

ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจนครบาล และ รักษาการในตำแหน่ง ผู้บังคับการตำรวจดับเพลิง

เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๕ ได้เกิดวาตภัยครั้งใหญ่นับเป็นประวัติการณ์ ที่แหลมตะลุมพุก อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ในครั้งนั้นกองตำรวจดับเพลิงได้จัดส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจพร้อมเครื่องอุปกรณ์ต่าง ๆ นำสิ่งของเครื่องอุปโภคและบริโภคไปแจกจ่ายและทำการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบวาตภัย ซึ่งนับได้ว่าการปฏิบัติงานครั้งนั้นได้ผลดียิ่ง ประกอบกับกองตำ-รวจดับเพลิงมีกำลังเป็นกลุ่มก้อนมีเครื่องอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่ง

สามารถดัดแปลงเป็นเครื่องมือช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติได้ผลดี กองตำรวจดับเพลิงจึงได้วางนโยบายที่จะปฏิบัติงานด้านบรรเทาสาธารณภัยอีกประการหนึ่งขึ้น

ในระยะต่อ ๆ มาปรากฏว่าได้เกิดภัยธรรมชาติต่าง ๆ เช่น อุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย และภัยอื่น ๆ แทบจะนับครั้งไม่ถ้วนซึ่งแต่ละครั้งก็ได้ทำความเสียหายให้แก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนไม่น้อย ซึ่งกองตำรวจดับเพลิงก็ได้ส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจออกไปช่วยเหลืออยู่เสมอ และยิ่งกว่านั้นกอง-ตำรวจดับเพลิงยังได้รับการเรียกร้องจากประชาชนผู้เดือดร้อนแทบจะนับครั้งไม่ถ้วนให้ออกไปปฏิบัติการช่วยเหลือ ซึ่งในระยะต้น ๆ นี้ ทางกองตำรวจดับเพลิงได้จัดสรรเจ้าหน้าที่จากหน่วยต่างๆ ออกไปช่วยเหลือและเป็นเหตุให้งานเดิมต้องคั่งค้างเสมอมา ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทางกองตำรวจดับเพลิงจึงได้จัดสรรตำรวจดับเพลิงซึ่งไม่เพียงพออยู่แล้วแยกตั้งขึ้นเป็นอีกหน่วยหนึ่ง เรียกว่าตำรวจบรรเทาสาธารณภัย ตั้งอยู่ในกองตำรวจดับเพลิง ปรากฏว่าตำรวจหน่วยบรรเทาสาธารณภัย ได้

รับการเรียกร้องให้ออกไปช่วยเหลือเป็นประจำไม่เว้นแต่ละวันทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ซึ่งในกรณีออกไปปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาคนี้ ตำรวจบรรเทาสาธารณภัยมิได้ออกไปปฏิบัติการเอง แต่ต้องได้รับคำสั่งก่อน จาก ฯ พณ ฯ นายกรัฐมนตรีบ้าง ฯพณฯ รัฐมนตรีมหาดไทยบ้าง ฯพณฯ อธิบดีกรมตำรวจบ้าง

ได้บรรยายมาแล้วว่า ภัยธรรมชาตินั้น ไม่ได้เลือกเวลาและสถานที่เกิด แต่ละครั้งทำความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนไม่น้อย หากภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอยู่ห่างไกลจากส่วนกลางมาก ๆ แม้ว่าจะได้รับแจ้งเหตุเร็วแต่ระยะทางไกลบางครั้งตำรวจหน่วยบรรเทาสาธารณภัยไปถึงที่เกิดเหตุก็สายเสียแล้วไม่สามารถให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัยได้ทันท่วงที ด้วยเหตุนี้กรมตำรวจจึงได้กำหนดนโยบายที่จะตั้งตำรวจหน่วยนี้ขึ้นตามหน่วยต่าง ๆ ทั้ง ๙ เขต เขตละ ๑ หน่วย แต่เนื่องจากกรมตำรวจยังขาดงบประมาณ มิสามารถดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงทันเป้าหมายได้ตามนโยบายที่วางไว้ ในระยะแรก ๆ นี้จึงได้จัดตั้งขึ้นเฉพาะในเขตที่เห็นว่า เกิดภัยธรมชาติบ่อยที่สุด

คือให้จัดตั้งขึ้นที่จังหวัดยะลา และจังหวัดขอนแก่นเป็นอันดับแรก ซึ่งในโอกาสต่อ ๆ ไปตำรวจหน่วยนี้จะได้ตั้งขึ้นอีกตามสภาพของสถานการณ์และเวลา

นโยบายการปฏิบัติงาน
ของตำรวจหน่วยบรรเทาสาธารณภัย

ไม่ว่าหน่วยงานใด ๆ หากจะปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างจริงจังแล้ว จำต้องอาศัยความร่วมมือของประชาชนเป็นประเด็นสำคัญที่สุด พิจารณาถึงพฤติกรรมของตำรวจที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าการปฏิบัติงานของกรมตำรวจ มุ่งหนักไปในทางจับกุมและปราบปรามเพื่อให้ประชาชนเกิดความครั่นคร้ามเกรงกลัวไม่กล้ากระทำความผิด ซึ่งความเกรงกลัวตำรวจนี้ มิได้ตกอยู่กับพวกมิจฉาชีพเพียงพวกเดียว เมื่อลักษณะเป็นไปดังกล่าวแล้ว ความร่วมมือที่ราษฎรให้กับตำรวจก็มีน้อย ทำให้การปฏิบัติงานของตำรวจไม่บรรลุเป้าหมายได้มากที่ควร ยิ่งใน

สมัยปัจจุบันประชาชนได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น สภาวะการณ์ต่างๆ ในด้านการเมือง การเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงไป การปฏิบัติงานของตำรวจ อย่างในสมัยเก่าก็ต้องล้าสมัยไปด้วย ด้วยเหตุนี้เอง กรมตำรวจจึงได้กำหนดนโยบายเข้าถึงประชาชนขึ้นตามนโยบายของกระทรวงมหาดไทย โดยวางหลักเกณฑ์ให้ตำรวจได้ทำตัวเป็นกันเองกับประชาชน ให้ความช่วยเหลือประชาชนยามตกทุกข์บ้างตามสมควร เพื่อสร้างแนวความคิดของประชาชนที่มีต่อตำรวจ ให้เห็นว่าตำรวจเป็นเพื่อนเป็นที่พึ่งพาได้ในภาวะคับขัน ซึ่งจะเป็นผลสะท้อนให้ประชาชนให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานของตำรวจเพิ่มขึ้น

กรมตำรวจได้พิจารณาเห็นว่า กองตำรวจดับเพลิงซึ่งมีหน้าที่ประจำคล้ายกับงานบรรเทาสาธารณภัยประกอบกับที่มีอุปกรณ์เครื่องมือมากพอสมควร พอจะดัดแปลงให้ปฏิบัติงานด้านนี้ได้ จึงได้มอบนโยบายด้านนี้ให้กองตำรวจดับเพลิง เป็นผู้ปฏิบัติมาแต่ต้นจนบัดนี้ และเท่าที่กองตำรวจดับเพลิงได้ปฏิบัติงานด้านนี้มาปรากฏว่าได้รับผลเป็นที่พึงพอใจยิ่ง แม้ในต่างประเทศก็ได้ทำเช่นเดียวกันมาช้านานแล้ว

หน้าที่ความรับผิดชอบของ
ตำรวจหน่วยบรรเทาสาธารณภัย

หากพิจารณาคำว่า "บรรเทาสาธารณภัย" ก็คงจะพอนึกถึงความหมาย และหน้าที่ความรับผิดชอบของตำรวจหน่วยนี้ออกบ้างว่า ตำรวจหน่วยนี้มีความรับผิดชอบงานอะไร แต่เพื่อที่จะให้ท่านได้เข้าใจหน้าที่ถูกต้องของตำรวจบรรเทาสาธารณภัยจึงสรุปเป็นข้อ ๆ ดังนี้

๑. ทำการฝึกอบรม ข้าราชการ พนักงานเทศบาล พ่อค้า ประชาชน ลูกเสือ นักเรียน ตลอดจนอาสาสมัคร ให้มีความรู้ในเรื่องการป้องกันและระงับอัคคีภัย การช่วยเหลือตัวเองและผู้อื่นที่ประสบภัยธรรมชาติต่าง ๆ ตลอดจนการรักษาทรัพย์สินและของมีค่าทั้งที่เป็นของเอกชนและของชาติ

๒ ทำหน้าที่เป็นหน่วยเคลื่อนที่เร็ว หรือหน่วยกู้ภัยออกไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติต่าง ๆ ในระยะแรก คือเข้าไปช่วยเหลือก่อนที่หน่วยช่วยเหลืออื่น ๆ จะเข้าไปถึง เพื่อ

ช่วยชีวิต ทรัพย์สินของราษฎรที่กำลังประสบภัยธรรมชาติอยู่ เมื่อหน่วยช่วยเหลืออื่น ๆ เข้าไปถึงก็จะถอนกำลังกลับ โดยตั้งเป้าหมายว่าจะปฏิบัติงานอย่างช้าไม่เกิน ๗ วัน

๓. ทำการบูรณะซ่อมแซม อาคาร บ้านเรือนของราษฎรที่ได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติ เพื่อราษฎรพอจะประทังอยู่ได้ในตอนแรก ๆ และคอยให้คำแนะนำช่วยเหลือในระยะหลัง ๆ

๔. ทำการแจกเครื่องอุปโภคบริโภค ซึ่งเป็นของพระราชทานโดยตรง หรือมีประชาชนนำขึ้นทูลเกล้าถวาย ฯ และผ่านทางมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ และเป็นการแจกเพื่อเป็นการบรรเทาความฉุกละหุกเท่านั้นเอง เพราะในช่วงที่ประชาชนกำลังประสบภัยพิบัตินั้นความจำเป็นรีบด่วนก็คือ เครื่องอุปโภคบริโภคในขั้นต้น ส่วนระยะยาวนั้นก็เป็นหน้าที่ของจังหวัด และประชาสงเคราะห์อยู่แล้วที่ต้องดำเนินการในขั้นต่อไป

๕. เป็นเครื่องมือให้กับเจ้าหน้าที่ของจังหวัด ให้ได้มีกำลังคนและอุปกรณ์ช่วยประชาชนได้อย่างทั่วถึงและทันต่อเหตุการณ์ ในเมื่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นกว้างใหญ่ไพศาล ลำพังฝ่ายตำรวจของฝ่ายปกครองในจังหวัดอาจช่วยได้ไม่ทั่วทั้งหมดทันที หน่วยบรรเทาสาธารณภัยนี้จะต้องไปขึ้นการบังคับบัญชาการกับผู้ว่าราชการจังหวัด และผู้กำกับการ จะได้แบ่งเบาการช่วยเหลือนี้ให้เกิดประสิทธิภาพ รวดเร็วตามนโยบายของกระทรวงมหาดไทย

ตำรวจหน่วยบรรเทาสาธารณภัย มุ่งปฏิบัติไปในด้านการช่วยเหลือประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกิดภัยธรรมชาติ ซึ่งเป็นระยะที่ประชาชนต้องการความช่วยเหลืออย่างรีบด่วน ต้องการเพื่อนหากปล่อยปละละเลยไว้ ประชาชนผู้ประสบความเดือดร้อนอาจมีจิตใจลำเอียงต่อรัฐบาลได้ ด้วยเหตุนี้กรมตำรวจจึงได้เร่งรัดให้ตำรวจหน่วยนี้ออกปฏิบัติการทันทีทันใด เพื่อค้ำจุนสภาพจิตใจของประชาชนที่มีแนวโน้มจะเบนออก ให้คงสภาพเดิมอยู่อย่างปกติ

ตำรวจหน่วยบรรเทาสาธารณภัยอยู่ที่ไหน

กรมตำรวจมีเป้าหมายที่จะกระจายตำรวจหน่วยบรรเทาสาธารณภัยออกไปอยู่ทั่วทุกเขตทุกจังหวัด เพื่อคอยช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ ได้อย่างฉับไว แต่เนื่องจากงบประมาณของกรมตำรวจมีน้อยในระยะนี้จึงเพียงกำหนดให้ ตำรวจหน่วยบรรเทาสาธารณภัยเขตละ ๑ หน่วย โดยการพิจารณาจัดตั้งขึ้นในเขตที่ประชาชนได้ รับความเดือดร้อนจากภัยธรรมชาติบ่อยที่สุด ซึ่งในตอนนี้กรมตำรวจได้จัดตั้งตำรวจหน่วยบรรเทาสาธารณภัยขึ้น ๒ ระดับคือ

๑. ส่วนกลาง

๒. ส่วนภูมิภาค

๑. ส่วนกลาง

ตำรวจหน่วยบรรเทาสาธารณภัย ตั้งอยู่ในกองบังคับการตำรวจดับเพลิง ตำรวจหน่วยนี้เรียกชื่อย่อว่า "บ.ภ."

ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์ และอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัยหลายอย่าง ซึ่งสามารถออกช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติทุกชนิดได้อย่างทันที

หน้าที่ขอบเขต และ ความรับผิดชอบ

ตำรวจหน่วย บ.ภ. ที่ขึ้นตรงต่อกองบังคับการตำรวจดับเพลิง กรมตำรวจนี้มีขอบเขตความรับผิดชอบ

๑. รับผิดชอบในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทุกประเภทในส่วนกลาง (กรุงเทพมหานคร)

๒. รับผิดชอบในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติและอื่น ๆ ในเขตจังหวัดใกล้เคียง

๓. เป็นศูนย์กลางแหล่งเสริมกำลัง เมื่อตำรวจหน่วยบรรเทาสาธารณภัยเขตออกปฏิบัติการทั่วราชอาณาจักร

๒. ส่วนภูมิภาค

๒.๑ ศูนย์ฝึกอบรมบรรเทาสาธารณภัยเขตยะลารับผิดชอบเกี่ยวกับการฝึกอบรมและการช่วยเหลือผู้ประสบ-

ภัยธรรมชาติต่าง ๆ ในจังหวัด ชุมพร, ระนอง, กระบี่, สุราษฎร์ธานี, นครศรีธรรมราช ภูเก็ต, พังงา, สงขลา, ปัตตานี, ยะลา, นราธิวาส, สตูล, พัทลุง, ตรัง.

๒.๒ ศูนย์ฝึกอบรมบรรเทาสาธารณภัยเขตขอนแก่นรับผิดชอบเกี่ยวกับการฝึกอบรมและช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติต่าง ๆ ในจังหวัด นครราชสีมา, ชัยภูมิ, บุรีรัมย์, สุรินทร์, ศรีษะเกษ, อุบลราชธานี, อุดรธานี, สกลนคร, นครพนม, ขอนแก่น, หนองคาย, มหาสารคาม, ร้อยเอ็ด, เลย, กาฬสินธุ์

๒.๓ ศูนย์ฝึกอบรมบรรเทาสาธารณภัยเขตนครสวรรค์รับผิดชอบเกี่ยวกับการอบรม และช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติในจังหวัดนครสวรรค์, พิษณุโลก, พิจิตร, กำแพงเพชร, ตาก, สุโขทัย, เพชรบูรณ์, อุทัยธานี, อุตรดิตถ์,

๒.๔ ศูนย์ฝึกอบรมบรรเทาสาธารณภัย เขตเชียงใหม่ (กำลังทำการก่อสร้าง) ส่วนศูนย์ฝึกอื่น ๆ กรมตำ-

รวจจะพิจารณาสร้างขึ้น ตามกำลังงบประมาณและความเหมาะสมต่อไป

สายการบังคับบัญชา

ตำรวจหน่วยบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งตั้งอยู่ตามสถานที่ต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว มีลักษณะสายการบังคับบัญชา ดังนี้ –

๑. ยามปกติ

ตำรวจหน่วยนี้ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคขึ้นตรงต่อ กก. ๒ บก.ดพ. กรมตำรวจ การรายงานและฟังคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาโดยตรง ส่วนกลางกองบังคับการตำรวจดับเพลิง ส่วนการปกครองบังคับบัญชาฝากเป็นหน้าที่ของผู้กำกับการจังหวัด

๒. ยามเกิดเหตุ

๒.๑ ตำรวจหน่วยบรรเทาสาธารณภัย ส่วนกลางฟังคำสั่ง และรายงานต่อผู้บังคับบัญชาในส่วนกลาง กองบังคับการตำรวจดับเพลิง

๒.๒ ตำรวจหน่วยบรรเทาสาธารณภัย ส่วนภูมิภาคฟังคำสั่งผู้กำกับการจังหวัดที่ตั้งศูนย์ ฯ และผู้บังคับบัญชาจากส่วนกลาง

๓. ยามปฏิบัติการ

หมายถึงการที่ตำรวจบรรเทาสาธารณภัยทั้งส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ออกปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติต่าง ๆ ร่วมกับหน่วยงานของจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาลหรือหน่วยงานเอกชนที่มีจิตรศรัทธาอื่น ๆ ตำรวจหน่วยนี้อยู่ในความปกครองบังคับบัญชาของผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้กำกับการจังหวัด ของจังหวัดที่เกิดสาธารณภัยนั้น ๆ

การปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัย

เมื่อสาธารณภัยเกิดขึ้นท้องที่ใด เขตใดหรือจังหวัดใดก็ตาม เจ้าหน้าที่ส่วนจังหวัดหรือส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานด้วย เพื่อความผาสุขร่มเย็นแก่ประชาชน

ในเขตท้องที่ ๆ ประสบภัย ในเรื่องการปฏิบัติงานนี้แยกได้เป็น ๒ ฝ่าย ด้วยกันคือ.—

๑. การปฏิบัติของตำรวจภูธร

ขั้นที่ ๑ เมื่อเกิดสาธารณภัย

๑.๑ สำรวจความเสียหายในระยะเกิดสาธารณภัย

๑.๒ แจ้งข่าวไปยังศูนย์ร่วมข่าว บก. ดพ. พร้อมด้วยรายระเอียดเพื่อให้หน่วยบรรเทาสาธารณภัยได้เตรียมอุปกรณ์, คน เพื่อออกปฏิบัติการ

๑.๓ [illegible]งานหรือแจ้งไปยังศูนย์ร่วมข่าว บก. ดพ. ครั้งที่ ๒ ยืนยันความเสียหาย ต้องการความช่วยเหลืออย่างไร มากน้อยเพียงใดหรือไม่

ขั้นที่ ๒ เมื่อตำรวจหน่วยบรรเทาสาธารณภัยไปถึง

๒.๑ อำนวยความสะดวก และให้รายละเอียดที่แน่นอน

๒.๒ ติดต่อกับทางจังหวัด กำหนดจุดปฏิบัติงานเพื่อไม่ให้ซ้อนกับหน่วยของจังหวัดที่ได้ปฏิบัติไปแล้วหรือมีโครงการจะทำ แต่ถ้าเห็นสมควรจะร่วมปฏิบัติกับหน่วยจังหวัดก็ย่อมทำได้ โดยผู้กำกับการจังหวัดหรือผู้แทนเป็นผู้นำไปปฏิบัติการ

๒.๓ จัดกำลังของท้องที่หรือติดต่ออาสาสมัครที่ผ่านการอบรมบรรเทาสาธารณภัยมาแล้วไปร่วมปฏิบัติการช่วยเหลือด้วย (ถ้ามี)

๒.๔ สำหรับในเรื่องอาหาร และที่พัก ทางฝ่ายตำรวจท้องที่ไม่จำเป็นต้องจัด เพราะตำรวจหน่วยบรรเทา-สาธารณภัยที่ออกปฏิบัติการ จะพักแรมโดยกางเต๊นท์และประ-กอบอาหารเอง ตำรวจท้องที่ถ้าจะกรุณาก็เพียงแต่แนะนำและอำนวยความสะดวกนิดหน่อยก็เพียงพอแล้ว

การปฏิบัติงานของตำรวจ
หน่วยบรรเทาสาธารณภัยเมื่อมีเหตุ

๒.๑ เตรียมเครื่องอุปกรณ์ เจ้าหน้าที่พร้อมที่

จะออกเดินทางได้อย่างช้าภายใน ๖ ชั่วโมง เมื่อได้รับคำสั่งให้ออกปฏิบัติการ

๒.๒ เมื่อออกเดินทางไปจังหวัดที่มีเหตุติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจท้องถิ่น เพื่อวางแผนปฏิบัติงานให้ตรงตามจุดที่ประสบความเดือดร้อน

๒.๓ สำรวจความเสียหาย แล้วรายงานไปยังศูนย์รวมข่าว บก. ดพ. พร้อมทั้งลงมือช่วยเหลือ การรายงานข่าวไปยังศูนย์รวมข่าวนั้น ต้องรายงานทุกระยะ

การแจ้งเหตุ

เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้นในท้องถิ่นใด เจ้าหน้าที่จังหวัดหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธร พิจารณาแล้วเห็นว่าจำต้องขอความช่วยเหลือจากตำรวจหน่วยบรรเทาสาธารณภัย แจ้งเหตุหรือรายงานมายังกองบังคับการตำรวจดับเพลิง เพื่อทางกองบังคับ

การตำรวจดับเพลิงจะสามารถจัดอุปกรณ์, คน และเครื่องมือออกมาปฏิบัติการช่วยเหลือได้ทันที

โปรดอย่าลืมว่า

หากแจ้งเหตุเร็ว ความเสียหายทั้งชีวิต และทรัพย์สินก็จะน้อยลง

สาเหตุของเพลิงไหม้

โดย พล.ต.ต. ม.ร.ว. เจตจันทร์ ประวิตร

ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจนครบาล และ รักษาการในตำแหน่ง

ผู้บังคับการตำรวจดับเพลิง

ในระยะนี้จะปรากฏว่ามีจำนวนเพลิงไหม้เกิดขึ้นมากกว่าระยะอื่นของปี คือตั้งแต่กลางเดือนพฤศจิกายน จนถึงมีนาคม เพราะหน้านี้อากาศจะเริ่มเย็นลง เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดเพลิงไหม้มากที่สุด เพราะความประมาทจากการหุงต้ม หรือการใช้เครื่องไฟฟ้า เช่นหุงอาหารในตอนดึกแล้วปล่อยทิ้งไว้ เปิดสวิทซ์ไฟ เปิดเครื่องโทรทัศน์ หรือวิทยุทิ้งไว้ หรือไม่ก็เสียบเตารีดกาต้มน้ำทิ้งไว้แล้วกลับเข้านอนซึ่งส่วนมากเผลอหลับไป จนเป็นเหตุให้เกิดเพลิงไหม้ขึ้น สำหรับเดือนกุมภาพันธ์ถึงมีนาคม หญ้าและไม้ส่วนมากแห้ง เปลวไฟหรือบุหรี่เพียงก้นเดียวก็สามารถติดกับเชื้อเพลิงนี้ได้อย่างรวดเร็ว

ความประมาทต่าง ๆ ที่เจ้าหน้าที่ของกองบังคับการตำรวจดับเพลิง ประสบจากเพลิงไหม้มีอยู่หลายประการ ซึ่งส่วนมากเราเป็นผู้ทำขึ้นโดยไม่รู้ตัว

ประการที่ ๑ อันตรายจากเตาไฟ เพราะการหุงหาอาหารแล้วปล่อยทิ้งไว้โดยไม่มีผู้ดูแล ประกายเพลิงตกลงมาถูกเชื้อเพลิงหรือผนังเข้าทำให้เพลิงไหม้ขึ้น ที่บริเวณตลาดยอดบางลำภูรายนี้เคี่ยวน้ำมันหมูแล้วปล่อยทิ้งไว้ จนเกิดเพลิงไหม้ลุกลามอาคารบ้านเรือนกว่า ๒๐๐ หลัง

ขอให้ระวังไฟในเตาขณะประกอบอาหารและเมื่อหุงต้มอาหารหรืออย่างอื่น เสร็จแล้วจงดับไฟในเตาให้หมด อย่าปล่อยทิ้งไว้มันจะคุขึ้นอีกได้

ประการที่ ๒ อันตรายจากการสูบบุหรี่ ทิ้งก้นบุหรี่ไม่เลือกที่หรือนอนสูบบุหรี่ ก้นบุหรี่เพียงก้นเดียวอาจทำลายทรัพย์สินอาคารบ้านเรือนให้พินาศไปได้ การนอนสูบบุหรี่ขณะที่ท่านกำลังอ่อนเพลีย หรือเพลิดเพลิน ปล่อยอารมณ์ให้

ล่องลอยไปนั้น เมื่อท่านเผลอหลับไปก้นบุหรี่ยังไม่ได้ดับจะตก ลงบนหมอน หรือที่นอนของท่าน ไฟก็จะลุกลามขึ้น และอาจไหม้ตัวท่านเอง ให้นอนผ่นหวาน อยู่ในกองเพลิงนั้นก็ได้ รายนี้ที่โกดังเก็บรำคลองเตย สูบบุหรี่แล้วทิ้งก้นบุหรี่ลงบนกองกระสอบ จนทำให้เกิดเพลิงคุและลุกลามไหม้โกดังและตึกแถวใกล้เคียงอีก ๒๗ คูหา

ท่านที่นอนสูบบุหรี่บนที่นอนพึงระวังไว้ด้วย ก้นบุหรี่ควรทิ้งในที่ที่เขี่ยบุหรี่ หรือดับเสียก่อนที่จะทิ้ง

ประการที่ ๓ อันตรายจากไม้ขีดไฟ ปล่อยเด็กเล่นไม้ขีดไฟหรือเล่นไฟ เด็กจะเล่นโดยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เพราะความสนุกของเด็กเอง อย่างที่ซอยแพร่งสรรพศาสตร์ ปล่อยให้เด็กเล่นไฟแล้วไฟได้ลุกลามขึ้นไหม้อาคารบ้านเรือนรวม ๓๕๐ หลัง

อย่าปล่อยให้เด็กเล่นไฟหรือไม้ขีด เก็บไม้ขีดไว้ในที่สูงให้พ้นมือเด็กเอื้อมถึง และการที่ปล่อยให้เด็กและคนชรา

อยู่ตามลำพัง หรือใส่กุญแจห้องหรือบ้านเอาไว้ อาจจะเกิดเหตุที่ไม่คาดฝันถึงแก่เสียชีวิตขึ้นได้

ประการที่ ๔ อันตรายจากการจุดตะเกียง หรือเทียนไขทิ้งไว้ การจุดตะเกียงหรือเทียนไขทิ้งไว้ เมื่อหนู แมว และสัตว์อื่น ๆ ไปทำให้เทียนไขล้มลง ไฟก็อาจจะลุกลามขึ้นได้ รายนี้ที่สวนมะลิจุดตะเกียงสูบเฮโรอีนแล้วทิ้งไฟลงบนกองขยะใกล้เคียง ไฟจึงลุกลามขึ้นไหม้ห้องแถวใกล้เคียงรวม ๓๐ ห้อง

ประการที่ ๕ อันตรายจากการจุดไฟส่องหายุงในมุ้ง ไฟที่ส่องหายุงนั้นจะติดกับมุ้งและลุกลามต่อไปที่อื่นได้ บางคนยังใช้อมน้ำมันก๊าซพ่นไปที่ไฟเพื่อจะเผายุงให้ตาย แบบนี้นอกจากจะทำให้ไฟไหม้บ้านแล้วยังจะเผาตัวเองเข้าอีกด้วย อย่างที่หลังองค์การโทรศัพท์เพลินจิตต์ จุดไฟเพื่อชงนมให้ลูกและส่องหายุงในมุ้ง เมื่อไฟลุกติดมุ้งแล้วก็เลยลุกลามไหม้บ้านและอาคารใกล้เคียงกว่า ๑๓๐ หลัง

ถ้าท่านจะส่องหายุงในมุ้ง ควรใช้ไฟฉายจะปลอดภัยกว่า

ประการที่ ๖ อันตรายจากไฟฟ้า ไฟฟ้ามีคุณอนันต์ แต่ก็มีโทษมหันต์เช่นกัน ในเมื่อเผอเรอหรือประมาท รายนี้ที่บริเวณหลังวัดดวงแข รีดผ้าด้วยเตารีดไฟฟ้าแล้ววางเตารีดทิ้งไว้โดยไม่ได้ถอดปลั๊กออก

เรื่องไฟฟ้า ขอให้พึงระมัดระวังให้มากสักหน่อย การที่ต่อไฟใช้เองหรือเพิ่มดวงโคมที่มีกำลังเพิ่มขึ้น เป็นการใช้กระแสไฟมากกว่าปกติจะทำให้ฟิวส์ขาด เมื่อขาดแล้วอย่าได้ใช้ฟิวส์ขนาดใหญ่ขึ้นหรือลวดโลหะชนิดอื่นแทนฟิวส์ เพื่อความปลอดภัยควรปรึกษาและได้รับการตรวจตราจาก เจ้าหน้าที่การไฟฟ้าเสียก่อน เครื่องหุงต้มไฟและเครื่องไฟฟ้าทุกชนิดก็เช่นกัน เพื่อป้องกันการหลงลืม ก็จงถอดปลั๊กออกเสียก่อนเมื่อเลิกใช้ชั่วคราว

ประการที่ ๗ อันตราอจากการจุดธูปเทียนบูชาพระ เพลิงจะเกิดไหม้ขึ้นก็เพราะว่าเมื่อจุดธูปเทียนบูชาพระหรืออย่างอื่นแล้วเข้านอนหรือออกไปธุระนอกบ้าน โดยไม่รอให้ธูปเทียน

ดับเสียก่อน อย่างเช่นที่ซอยสวนเงิน จุดธูปบูชาพระทิ้งไว้ไฟได้ลุกลามขึ้นไหม้บ้านตัวเอง และบ้านใกล้เคียงกว่า ๑๐๐ หลัง

จึงใคร่ขอเตือนท่านว่า อย่าจุดธูปเทียนทิ้งไว้โดยไม่มีคนอยู่ดูแล อีกอย่างหนึ่งอย่าเผากระดาษเงินกระดาษทองในอาคารบ้านเรือน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในที่ที่มีน้ำมันเก็บกองอยู่หรือมีท่อแก๊สตั้งอยู่ แม้แต่ในที่ที่มีของติดไฟได้ง่าย เช่น กระดาษ ใบไม้ หญ้าแห้ง เป็นต้น ควรเผานอกอาคารโดยเผาในภาชนะโลหะ เช่นปี๊ป หรือถังเหล็ก และควรทะยอยเผาทีละน้อย เพื่อป้องกันมิให้เปลวเพลิงลุกลามลอยไปที่อื่นได้

ประการที่ ๘ อันตรายจากการสูบบุหรี่ขณะใช้ทินเน่อร์ผสมสี และเก็บสะสมน้ำมันเชื้อเพลิงหรือสูบบุหรี่ขณะเติมน้ำมัน อันตรายแบบนี้มีเกิดขึ้นอยู่บ่อย ๆ เพราะความเลินเล่อหรือประมาทนั่นเองเปลวไฟจากบุหรี่จะลุกไหม้ได้ง่ายเมื่อได้รับไอระเหยจากน้ำมันไวไฟทุกชนิด อย่างที่ใกล้อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิขณะขนถ่ายน้ำมันเบนซิน น้ำมันถูกประกายไฟอยู่ที่บริเวณใกล้เคียงทำให้ลุกไหม้ขึ้น

ประการที่ ๙ อันตรายจากการปล่อยให้บริเวณอาคารรกรุงรัง มีเศษขยะ และต่อเติมอาคารโดยไม่คำนึงถึงความปลอดภัย บ้านควรจะจัดบริเวณให้สะอาดเรียบร้อย เป็นการป้องกันมิให้เพลิงลุกลามได้ประการหนึ่งด้วย ดังเช่น ไฟไหม้ที่ห้วยขวาง และไฟไหม้สลัมรายอื่นๆ เพลิงจะลุกลามได้เร็ว ๆ ทั้งนี้เพราะอาคารรกรุงรัง บางรายก็ต่อเติมอาคารขึ้น ซึ่งเป็นการทำให้ไฟลุกลามติดต่อกันได้ง่าย

ท่านก็ได้ทราบแล้วว่า สาเหตุใหญ่ ๆ ที่ทำให้เกิดเพลิงไหม้ขึ้นนั้นเป็นเพราะความประมาททั้งนั้น ก่อนที่ท่านจะออกนอกบ้าน ควรตรวจดูไฟให้เรียบร้อยเสียก่อน คือ ที่เตาในครัว หิ้งบูชาพระ ที่จุดหรือก่อสุมไว้ ที่เครื่องปรับอากาศ เตารีดไฟฟ้า เครื่องไฟฟ้าทุกชนิด ว่าปิดสวิทซ์หรือถอดปลั๊กออกแล้วหรือยัง

มีข้อสำคัญอยากจะแนะนำท่านไว้อีกอย่าง คือ เมื่อเกิดเพลิงไหม้ขึ้นใกล้ๆ กับบ้านของท่านหรือที่บ้านของท่านเอง จงพยายามปิดประตูหน้าต่างทุกแห่งในบ้านให้หมด โดยเฉพาะ

ประตูหน้าต่างชั้นบน จะช่วยให้การลุกไหม้ช้าลง และอาจจะไม่ถึงก็ได้ คนส่วนมากเข้าใจผิดว่าการเปิดประตูหน้าต่างไว้แล้วจะทำให้ลมเย็น โกรกผ่านเข้าไปแล้วไฟอาจไม่ลุกลามก็ได้ ซึ่งเป็นความคิดที่ผิด ตรงกันข้ามลมที่โกรกเข้าไปนั้นจะเป็นเปลวลูกไฟหรือความร้อนก็ตาม มันจะทำให้ภายในบ้านหรือบานหน้าต่างกับกรอบหน้าต่างจะติดไฟเป็นสิ่งแรก ไฟที่ไหม้ข้ามถนนหรือบริเวณกว้าง ๆ ซึ่งบางท่านคิดว่าไม่น่าจะเป็นไปได้ ก็เพราะการเปิดประตูหน้าต่างทิ้งไว้นั่นเอง จึงใคร่ขอเตือนทุกท่าน จงปิดประตูหน้าต่างให้หมดจะช่วยป้องกันมิให้ไฟไหม้บ้านของท่านได้

เมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้ หรือสาธารณภัย โปรดหมุนโทรศัพท์หมายเลข ๑๙๙ ถ้าต้องการจะสอบถามเกี่ยวกับเพลิงไหม้ หรือสาธารณภัย โปรดหมุนโทรศัพท์หมายเลข ๘๑๑๕๔๔

อัคคีภัยจากอุบัติเหตุรถยนต์

โดย

พล.ต.ต. ม.ร.ว. เจตจันทร์ ประวิตร

ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจนครบาล และ รักษาการในตำแหน่ง

ผู้บังคับการตำรวจดับเพลิง

เมื่อมีเชื้อเพลิงอยู่ ไม่ว่าที่ใด ก็ย่อมเกิดเพลิงไหม้ขึ้นได้เสมอ แม้บนถนนหลวงจะเป็นถนนในเขตเทศบาลก็ดี ถนนไฮเวย์หรือซูปเปอรไฮเวย์ก็ดี ซึ่งเป็นที่สะสมน้ำมันเชื้อเพลิงทั้งไวไฟและไม่ไวไฟ คืออยู่ที่ถังน้ำมันรถยนต์หรือยวดยานต่าง ๆ ที่สัญจรไปมาบนท้องถนน มักเกิดอัคคีภัยขึ้นเนือง ๆ โดยเฉพาะในเขตเทศบาลนครกรุงเทพ ฯ – ธนบุรี ระยะนี้กองตำรวจดับเพลิง ได้ส่งรถดับเพลิงไประงับอัคคีภัยจากอุบัติเหตุรถยนต์จำนวนมากครั้ง และนับวันจะเพิ่มมากขึ้นตามจำนวนประชากรและยวดยานพาหนะที่สัญจรไปมา

ตามตัวเลขที่ประมวลไว้ ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๑๓ ถึงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๑๓ ระยะ ๑๐ เดือน ได้เกิดอัคคีภัยจากอุบัติเหตุรถยนต์ในเขตเทศบาล รวมทั้งสิ้น ๒๗ ราย มีรายละเอียดดังนี้

รถยนต์นั่ง	๑๙	คัน
สามล้อเครื่อง	๒	คัน
รถบันทุก	๓	คัน
จักรยานยนต์	๑	คัน
รถลากเข็น	๒	คัน

ส่วนอุบัติเหตุที่เกิดนอกเขตเทศบาลมีอีกมากราย ซึ่งเป็นหน้าที่ของกองตำรวจทางหลวงเป็นผู้รวบรวมสถิติ

การวิจัยสาเหตุเพลิงไหม้รถยนต์ดังกล่าวข้างต้น มีกรณีรถยนต์นั่งเก็บหม้อแบตเตอรี่ไว้ใต้เบาะ ไฟฟ้าช๊อตไหม้เบาะก่อนแล้วจึงลุกลามต่อไป บางรายวิ่ง ๆ ไปไฟเกิดลุกขึ้นจากท่อน้ำมันเบนซินรั่วถูกท่อไอเสีย บางรายเกิดชนกับถังน้ำ-

มันแตกไฟลุกขึ้น สรุปรวมแล้วสาเหตุเกิดจากความบกพร่องของเครื่องยนต์และอุปกรณ์ในรถยนต์นั่นเอง

สำหรับในต่างประเทศ เช่น ที่เมืองบอสตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อหลายปีมาแล้วมีสถิติสาเหตุเพลิงไหม้รถยนต์ในรอบ ๑๒ เดือน คือ

สาเหตุที่เกิดเพลิงไหม้รถยนต์

๑.	ก้นบุหรี่ สะเก็ดไฟ ก้านไม้ขีดที่ยังไม่ดับ	๓๕%
๒.	คาบูเรเตอร์ชำรุด สายน้ำมันรั่ว	๒๑%
๓.	สายไฟฟ้าในรถยนต์ชำรุด	๑๒%
๔.	ความบกพร่องระบบการเผาไหม้ของเครื่องยนต์	๑๒%
๕.	เครื่องยนต์ร้อนจัด	๑๐%
๖.	เกิดจากเด็กเล่นซน และไม่พบสาเหตุ	๑๑%
๗.	สาเหตุอื่น ๆ เช่น รถชนกัน ฯลฯ	๑๐%

ตัวเลขต่าง ๆ ที่แสดงข้างต้นนี้ย่อมแตกต่างกันจะไม่เหมือนกันทุกประเทศ โดยเฉพาะในประเทศอเมริกาเป็นประ-

เทศที่ผลิตรถยนต์ได้เอง ย่อมมีความชำนาญทางเทคนิคที่จะป้องกันอุบัติเหตุโดยการออกแบบสร้างรถให้มีความปลอดภัยเพียงพอ จึงเห็นได้ว่า ตัวเลข สาเหตุที่เกิดเพลิงมากที่สุดในข้อ ๑ นั้น เกิดจากความประมาท เกิดจากการกระทำของบุคคล มิได้เกิดจากความบกพร่องของเครื่องยนต์

ดังนั้น การป้องกันอัคคีภัยจากอุบัติเหตุ จะต้องวางมาตรการอย่างรอบคอบ และด้วยความร่วมมือด้วยกันทุกฝ่าย ตั้งแต่ ผู้ผลิตรถยนต์ ช่างซ่อมรถยนต์ ผู้ขับขี่ ผู้โดยสาร ตลอดจนผู้มีหน้าที่ดูแลรักษา โดยอาศัยหลักใหญ่ดังต่อไปนี้

๑. การออกแบบสร้างรถต้องคำนึงถึงความปลอดภัย มีฟิวส์เรียบร้อย หรือที่วางหม้อแบตเตอรี่ต้องเหมาะสม ฯลฯ ส่วนภัยทางด้านอื่น ๆ ก็มีการป้องกัน เช่น ในตัวรถยนต์พยายามไม่ให้มีแง่มุม สิ่งแหลมคม เป็นการป้องกันหากมีการกระทบกระแทกจะไม่เป็นอันตรายแก่ผู้โดยสาร เป็นต้น

๒. การรักษาสภาพรถและเครื่องยนต์ให้ดีอยู่เสมอ เป็นเรื่องสำคัญทางด้านป้องกันอัคคีภัย โดยเฉพาะประเทศเรา

ยังผลิตรถยนต์เองไม่ได้ ต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศด้วยราคาแพงมาก จึงพยายามใช้รถยนต์ให้นานที่สุดให้คุ้มค่า ใช้กันจนผุพังไปเองจึงยอมทิ้ง นับว่าเป็นอันตรายอย่างยิ่ง เพราะเครื่องยนต์เมื่อสภาพเก่ามากย่อมเกิดความบกพร่องทั่วไป อาจเกิดอัคคีภัยขึ้นได้ง่ายที่สุด และไม่ใช่จะเกิดอัคคีภัยเฉพาะตัวเอง บางครั้งยังพาให้ผู้อื่นพลอยได้รับอันตรายไปด้วย

แม้ว่ากองทะเบียนกรมตำรวจ จะได้เรียกตรวจสภาพรถเป็นประจำทุกปี ก็ยังมีรถประเภทหมดอายุการใช้หลงหูหลง-ตาออกมาเกะกะถนน ทำความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น ๆ

๓. ผู้ขับขี่ต้องมีความชำนาญ และมีความรู้ทางเครื่องยนต์พอสมควร เช่น ขับรถไปได้กลิ่นเหม็นไหม้ หรือกลิ่นน้ำมันเบนซินรั่ว ก็ควรจะหยุดตรวจดูความบกพร่องในเครื่องยนต์เสียให้แน่นอน ดีกว่าจะเสี่ยงขับรถต่อไป

๔. การวางมาตรการป้องกันอัคคีภัยในโรงซ่อมรถยนต์ มักจะเกิดเพลิงไหม้อู่ซ่อมรถยนต์อยู่เนือง ๆ ทั้งในพระนครและ

ต่างจังหวัด ทั้งนี้เป็นเพราะความประมาทเลินเล่อ ความสะเพร่ารู้เท่าไม่ถึงการของช่างซ่อมหรือคนงาน โดยที่เจ้าของอู่มิได้วางมาตรการความปลอดภัยทางด้านอัคคีภัยไว้ให้ปฏิบัติ ตัวอย่าง เช่น ใช้น้ำมันเบนซินล้างเครื่องยนต์ พ่นสี ผสมสีไม่ระวัง วางทินเนอรไว้ใกล้ไฟ ติดเครื่องยนต์ใกล้น้ำมันไวไฟบ้าง ในปีหนึ่งๆ ไฟได้เผาผลาญอู่ซ่อมรถเป็นจำนวนมากเพราะความประมาทดังกล่าว

๕. การอุบัติเหตุรถชนกัน บางครั้งเป็นเหตุให้เกิดเพลิงไหม้เช่นกัน ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อเกิดการชนกันอย่างแรงถังน้ำมันจะแตกและติดไฟลุกไหม้ขึ้นเผารถและบางครั้งก็เผาผู้โดยสารด้วยถ้าหนีออกไม่ทัน โดยเฉพาะถ้าเป็นรถยนต์บรรทุกหรือรถโดยสารที่มีโครงสร้างเป็นไม้ พื้นไม้ ยิ่งเป็นเชื้อไฟทำให้ลุกลามได้ง่าย ไม่เป็นการปลอดภัยแก่ผู้โดยสาร

๖. โรงเก็บรถยนต์ ควรสร้างด้วยวัตถุทนไฟ การเก็บรถยนต์เก่าๆ ไว้ใต้ถุนบ้านไม่เป็นการปลอดภัย อาจเผาบ้าน

หรือผู้อาศัยได้มิวันใดก็วันหนึ่ง โรงเก็บรถยนต์ควรมีเครื่อง-ดับเพลิงเคมีติดตั้งไว้เป็นประจำ

หัวข้อที่ได้กล่าวแล้วข้างต้นเป็นหลักใหญ่ ๆ โดยทั่วไปทางด้านป้องกันอัคคีภัยจากอุบัติเหตุรถยนต์ ซึ่งจำเป็นต้องนำประสบการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดเพลิงไหม้รถยนต์ซึ่งอาจแยกเป็นหัวข้อเพื่อจะได้จำได้ง่ายดังนี้คือ

สาเหตุที่ทำให้ไฟไหม้รถยนต์

๑, เกิดจากตัวเครื่องยนต์

- คาบูเรเตอร์ชำรุด น้ำมันรั่วซึม
- ปั๊มน้ำมันชำรุด
- ท่อน้ำมันแตกหรือรั่ว
- ครอบแก้วที่กรองน้ำมัน เมื่อเกิดกระแทกกันแรง ๆ อาจแตก น้ำมันรั่วไหลได้
- เครื่องยนต์ร้อนจัด เนื่องจากระบบระบายความร้อนไม่ทำงาน

๒. เกิดจากระบบไฟฟ้าในเครื่องยนต์

– ที่ตั้งหม้อแบตเตอรี่ไม่เหมาะสม รถบางยี่ห้อวางแบตเตอรี่ไว้ใต้เบาะเกิดลุกไหม้ขึ้นหลายราย

– สายแบตเตอรี่ ขั้วแบตเตอรี่ และการระวังหม้อแบตเตอรี่ระเบิด

– สาย ไฟฟ้า ในเครื่องยนต์ ไม่หุ้ม ด้วย ฉนวน ที่แข็งแรงพอ

– การจับยึดสาย การเดินสายไม่ปลอดภัย

– ไม่มีฟิวส์สำหรับป้องกันการลัดวงจรที่ถูกต้อง

๓. เกิดจากส่วนประกอบอื่น ๆ

– ถังน้ำมันรั่วซึม และไม่มีท่อระบายอากาศ

– ท่อไอเสีย ท่อเก็บเสียง เมื่อร้อนจัดกระทบไอน้ำมัน ย่อมลุกไหม้ได้

– ห้ามล้อเสียดสีมากเกิดร้อนจัด โดยเฉพาะรถบรรทุกหรือรถบัส เมื่อถูกจารบีหรือน้ำมันเบรค หรือน้ำมันไฮโดรลิก ไหลมากระทบอาจลุกไหม้ขึ้นได้

- ยางรถบรรทุกหรือรถบัส ถ้าสูบลมอ่อนไป บรรทุกหนักเกินพิกัด วิ่งด้วยความเร็วสูง ไม่หยุดพัก อาจเกิดไฟลุกไหม้ขึ้นได้
- ยางล้อคู่ ถ้าสูบลมอ่อนหรือแบนมาก วิ่งไปเสียดสีกันนาน อาจเกิดลุกไหม้ขึ้นได้เช่นกัน
- ท่อไอเสียขาดลากพื้นถนน เกิดประกายไฟหากกระทบน้ำมันที่รั่วซึมก็ลุกไหม้ขึ้นได้

๔. เกิดจากสาเหตุอื่น ๆ

- เกิดจากรถชนกัน ถังน้ำมันแตก เกิดลุกไหม้ขึ้น
- การใช้ถุงปลาสติคเป็นภาชนะใส่น้ำมัน เมื่อกระทบความร้อนหรือสะเก็ดไฟก็ลุกไหม้ขึ้นได้
- การเดินทางไกลนำน้ำมันอาไหล่ติดรถไปมาก ๆ ย่อมเกิดอันตรายเมื่อมีอุบัติเหตุรถชนกัน
- การเติมน้ำมันตอนกลางคืน มักเผลอเรอ ใช้ไม้ขีดจุดส่องดูระดับน้ำมัน เมื่อกระทบไอระเหยน้ำมันก็เกิดลุกไหม้

การแก้ไขสถานการณ์ เมื่อเกิดเพลิงไหม้รถยนต์

๑. ให้ตั้งสติให้ดี อย่าตื่นเต้นตกใจจนเกินไป

๒. ตัดระบบไฟฟ้าในรถให้หมด

๓. ให้ทุกคนออกจากรถ และไปให้ไกลจากรถ

๔. ขอความช่วยเหลือหน่วยดับเพลิง หรือตำรวจ-ทางหลวงที่ใกล้ที่สุด

๕. ใช้เครื่องดับเพลิงเคมีระงับไฟ ถ้า ไม่มีจะใช้กระสอบหรือผ้าชุบน้ำคลุมบริเวณที่เกิดเพลิง

๖ กรณีที่ไฟไหม้เครื่องยนต์ ห้ามสตาร์ทเครื่องจนกว่าเพลิงจะสงบ

เครื่องดับเพลิงเคมี ที่ควรใช้ประจำรถยนต์ ขอเสนอแนะดังนี้คือ

๑.	คาร์บอนเทรทราคลอไรท์	ขนาด ๑ ๑/๒	คว๊อท
๒.	คาร์บอนไดออคไซด์	,, ๔	ปอนด์
๓.	ผงเคมีแห้ง	,, ๔	ปอนด์

ถ้าเป็นรถบรรทุกหรือรถโดยสาร ให้เพิ่มปริมาณขึ้นอีกหนึ่งเท่าตัว

รถยนต์ท่านซื้อหามาด้วยราคาแพงมาก หากเกิดเพลิง-ไหม้โดยที่ท่านไม่สามารถจะระงับเพลิงได้ เพราะไม่มีเครื่องมือ ยืนมองดูทรัพย์สินของท่านมอดไหม้ไปต่อหน้าต่อตา ย่อมเป็น ที่น่าเสียดายยิ่งถ้าท่านยอมหาซื้อเครื่องดับเพลิงไว้ประจำรถของ ท่าน นอกจากจะช่วยรักษาทรัพย์สินของตัวท่านเองแล้วบางครั้ง ยังอาจช่วยเหลือรถคันอื่นได้ ซึ่งเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า

โดยเฉพาะรถยนต์โดยสาร ต้องรับผิดชอบความ ปลอดภัยผู้โดยสารเป็นจำนวนมาก ควรจะมีการป้องกันโดย รอบคอบทางด้านอัคคีภัย โดยจัดหาเครื่องดับเพลิงเคมีไว้ประจำ แม้จะไม่มีกฎหมายบังคับไว้ก็ตามโดยสามัญสำนึกในความรับผิด ชอบต่อผู้รับบริการ ก็ควรลงทุนอย่างยิ่ง นอกจากรถยนต์ โดยสาร ยังมีรถบรรทุกสินค้า แม้จะไม่ต้องรับผิดชอบความ ปลอดภัยของผู้โดยสาร แต่ก็มีสินค้าซึ่งมีราคาค่างวดมากมาย ต้องรับผิดชอบ ถ้ามีเครื่องดับเพลิงเคมีไว้ประจำย่อมจะแก้ ปัญหาด้วยตัวเองได้โดยไม่ต้องสูญเสียทั้งตัวรถและสินค้าที่มี ภาระผูกพันต้องส่งไปถึงผู้รับอีกด้วย

เมื่อกล่าวถึงอัคคีภัยจากอุบัติเหตุรถยนต์แล้ว ในฐานะที่ต้องบริการด้านสาธารณภัยจึงจำเป็นต้องกล่าวถึงอุบัติเหตุจากกรณีอื่น ๆ พอสังเขปคือ

สาธารณภัยจากอุบัติเหตุรถยนต์นอกจากที่กล่าวข้างต้นยังมี

๑. ภัยจากรถบรรทุกน้ำมันไวไฟ

- ให้จอดห่างจากชุมนุมชน
- ห้ามนำไฟหรือเชื้อเพลิงเข้าใกล้
- ควบคุมความเร็วโดยเคร่งครัด เพราะส่วนมากเกิดชนกัน เพราะความเร็วสูงห้ามล้อไม่อยู่
- อุบัติเหตุแต่ละครั้ง ถ้าไม่ไฟไหม้ก็จุดเองเพื่อเอาประกัน
- เมื่อผ่านหรือสวนกันให้หลบให้ห่าง

๒. ภัยจากรถบรรทุกวัตถุระเบิด

- ให้จอดห่างจากชุมนุมชน
- ห้ามนำเชื้อเพลิงเข้าใกล้

- ให้ปฏิบัติตาม พ.ร.บ. วัตถุระเบิดโดยเคร่งครัด
- เมื่อแซงหรือสวนรถ ให้ออกห่างไว้เสมอ

๓. ภัยจากรถบรรทุกซุง

- การผูกมัดไม่แข็งแรงพอ เป็นอันตรายมาก เมื่อโซ่ขาด
- ใช้ความเร็วเดินทางสูง
- ช่วงรถมีความยาวมาก
- เมื่อแซงหรือสวนกันให้ออกห่างไว้มาก ๆ และให้พ้นไปโดยเร็วที่สุด

๔. กรณีรถยนต์ตกน้ำ

- ผู้อยู่ในรถมักพยายามเปิดประตู แต่เปิดไม่ออก เพราะน้ำภายนอกดันไว้
- ต้องเลื่อนกระจกให้น้ำเข้ารถก่อน แล้วจึงเปิดประตูออกได้ง่าย

หน่วยบรรเทาสาธารณภัย กรมตำรวจ มีเครื่องมือเครื่องใช้ที่จะบริการกู้ภัยเกี่ยวกับอุบัติเหตุรถยนต์ได้ดังนี้คือ

- รถยก น้ำหนักได้ ๕–๒๐ ตัน

– รถตัดสิ่งกีดขวาง

– แม่แรงแบบรอกหมุน ขนาด ๕–๑๐ ตัน

– เครื่องถ่างไฮโดรลิก

– เลื่อยตัดโลหะ

– เครื่องตัดโลหะด้วยแก๊ส

– สว่านไฟฟ้า

– รถพยาบาล

– เครื่องช่วยหายใจ

– เฝือกปลาสติคชั่วคราวป้องกันกระดูกเคลื่อน

– มนุษย์กบ

กรณีที่รถชนกันมีคนติดอยู่ในรถออกไม่ได้ เรามีเครื่องมือดังกล่าวข้างต้นที่จะถ่างประตูรถหรือตัดเหล็กโครงรถเพื่อนำผู้บาดเจ็บออกมาโดยไม่บอบช้ำ หรือกรณีรถยนต์ตกน้ำเรามีรถยกขึ้นมาให้พ้นน้ำได้

กรณีรถยนต์เก๋งตกน้ำ มักมีผู้โดยสารออกจากรถไม่ได้สำลักน้ำตายอยู่เสมอ ทั้งนี้เพราะผู้โดยสารที่ประสบเหตุการ

อย่างนี้ ได้พยายามจะเปิดประตูออก แต่กำลังดันของน้ำภายนอกมีมากกว่าจึงเปิดประตูไม่ได้ เมื่อไม่มีอากาศหายใจก็สิ้นใจไปเอง กรณีนี้ มีข้อแนะนำว่าจะต้องเลื่อนหมุนกระจกให้น้ำไหลเข้าในรถให้เต็ม จึงจะเปิดประตูออกได้โดยง่าย เพราะความดันภายนอกกับภายในรถเท่ากันทำให้เปิดประตูได้ง่าย

เราจะพบเสมอว่า เมื่อเกิดอุบัติเหตุรถชนคนบาดเจ็บจะต้องนำส่งโรงพยาบาล มักไม่มีผู้ใดยินยอมให้ขึ้นรถของตน แม้จะจ้างด้วยราคาสูงก็ตาม ทั้งนี้เพราะเกรงว่าจะเกิดตายบนรถ ซึ่งคนไทยส่วนมากถือว่าไม่เป็นมงคล หรือเกรงว่าเลือดจะเลอะเทอะรถบ้าง ฯลฯ ทางหน่วยบรรเทาสาธารณภัยจึงได้จัดรถพยาบาลขึ้นมีไว้ทุกสถานีตำรวจดับเพลิง ในรถประกอบด้วยวิทยุติดต่อกับโรงพยาบาลตำรวจ มีเปล มีเครื่องช่วยหายใจ เครื่องห้ามเลือด เฝือกปลาสติค เพื่อบริการผู้ป่วยอุบัติเหตุประเภทนี้ เมื่อผู้ใดประสบเหตุ โปรดเรียกบริการจากหน่วยบรรเทาสาธารณภัย เบอร์โทรศัพท์ ๑๙๙ พร้อมทั้งบอกตำบลที่เกิดเหตุให้ชัดเจน เราจะส่งรถพยาบาลไปที่นั้นทันที

อุบัติเหตุทางรถยนต์นั้น เป็นเรื่องกว้างขวางมากเกิดจากสาเหตุหลายประการดังกล่าวแล้ว โดยเฉพาะรถโดยสารซึ่งจะต้อง รับผิดชอบชีวิต ผู้โดยสารเป็น จำนวน มาก ควรจะได้วางมาตรการและปฏิบัติกันอย่างจริงจัง เพราะปรากฏว่าในฤดูเทศกาลทุก ๆ ปี มีการตายหมู่จากรถโดยสารเป็นข่าวอยู่เสมอ แม้ไม่ใช่เรื่องเกี่ยวกับอัคคีภัยแต่ในฐานะที่เป็น หน่วยบรรเทาสาธารณภัย รู้สึกเป็นห่วงใย ใคร่ขอความกรุณาเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้โปรดร่วมมือประสาน งานกันในการลดอุบัติเหตุซึ่งจะเป็นกุศลด้วยกันทุกฝ่าย

"รู้ไว้ใช่ว่า"

พ.ต.อ. ศักดิ์ระพี ปรักกะมะกุล

ผู้กำกับการ ๔ กองบังคับการตำรวจดับเพลิง

เรื่อง "ไฟไหม้" ใคร ๆ ก็ไม่อยากให้มันเกิด แต่บางทีมันก็เกิดเพราะความพอดีของจังหวะและโอกาส

เพราะฉะนั้น เรื่องที่ผมจะเล่าต่อไปนี้เป็นทั้งประสบ-การณ์ และอุทาหรณ์ที่พอจะได้เล่าสู่กันฟังเพื่อได้ระมัดระวังกัน

๑. ลูกโป่งระเบิด

ในการประกวดเทพีแห่งหนึ่ง กรรมการนับคะแนนผู้ชนะการประกวดด้วยคะแนนนิยมลูกโป่ง สาวงามผู้ใดได้ลูกโป่งมากที่สุดจะชนะการประกวด

ปรากฏว่าคืนนั้นลูกโป่งขายดีเป็นเทน้ำเทท่า มีสาวงามผู้หนึ่งได้ลูกโป่งพวงใหญ่แทบจะยืนไม่ติด คล้าย ๆ กับจะมีลูกบัลลูนคอยฉุดให้ลอย ขณะที่เธอเดินกรายยิ้มไปยิ้มมาอยู่ท่ามกลางแขกเหรื่ออยู่นั้น เสียงระเบิดสนั่นหวั่นไหวก็ดังขึ้นพร้อม ๆ กับมีเปลวไฟดวงมหิมาสว่างจ้าเป็นแสงสีนวล และ

กลิ่นเหม็นของควันไฟกับเสียงร้องวี๊ดแสดงความตกใจอย่างสุดขีดของผู้คนในบริเวณงาน

สาวงามผู้นั้นล้มลง หน้าตาไหม้เกรียม ผมที่ยาวสลวยไหม้หยิกงอ สังขารก็เปลี่ยนไปในบัดดล

เรื่องนี้ เป็นอุทาหรณ์ว่า ลูกโป่งอัดด้วยกาซไฮโดรเจน เป็นกาซที่ไวไฟ ถ้าใครเผลอเอาบุหรี่ไปจี้ลูกโป่งจะระเบิดเอาง่าย ๆ และเรื่องนี้เกิดขึ้นหลายครั้งหลายหนมาแล้ว ครั้งสุดท้ายเกิดขึ้นที่งานวันครู เวทีลีลาศสวนลุมพินี มีผู้ร่วมโต๊ะบาดเจ็บหลายคน

๒. ส้วมเก่าระเบิด

วันหนึ่งขณะที่ผมไปรับการผ่าตัดที่โรงพยาบาลตำรวจ เช้านั้นผมเดินออกมาสูดอากาศบริสุทธิ์รอบ ๆ โรงพยาบาล เห็นชายคนหนึ่ง ตามร่างกายทาด้วยยาสีแดงไปทั้งตัว บางส่วนของร่างกายก็เอาผ้าพันแผลพันไว้อย่างหลวม ๆ ถามแล้วได้ความว่าที่เขาเป็นเช่นนี้ เพราะเขาบังเอิญไปปวดท้องส้วมที่บ้านเพื่อนโดยจุดเทียนไขเข้าไปด้วย เขาจำได้ว่าเมื่อเขาทำธุระเสร็จแล้วก็ราดน้ำลงไปในส้วมซึม ทันใดนั้น ก็เกิดเสียงระเบิดพร้อม

กับมีเปลวไฟพุ่งออกมาจากคอห่านส้วมซึมลวกตัวเขา ฐานส้วมแตกยุบตัวตกลงไปในนั้น

อุทาหรณ์เรื่องนี้ แสดงว่า ส้วมเก่า ๆ ที่ไม่มีปล่องระบายอากาศ เป็นที่หมักหมมแก๊สที่ระเบิดได้หลายอย่าง รวมทั้งแก๊สฟอสฟีนด้วย เพราะฉะนั้นทีหน้าทีหลังจะขอเข้าส้วมใครต้องระวังให้ดี อย่าสูบบุหรี่อย่าจุดไฟ

๓. พลุระเบิด

ที่ท้องสนามหลวงมีงานมหรสพ ผู้คนไปเที่ยวเตร่พลุกพล่าน ตามกำหนดการก่อนเปิดงานจะมีการจุดพลุเบิกฤกษ์เช่นเดียวกับหลาย ๆ แห่งนิยมทำกัน พอสิ้นเสียงพลุลูกหนึ่งแล้วก็อีกลูกหนึ่งเป็นจังหวะ ๆ ผู้คนแหงนดูบนท้องฟ้าตามเสียงนั้นขึ้นไป เสียงแตกโพล๊ะ ๆ ดังในอากาศพร้อมกับชูชีพเล็ก ๆ กางลอยลมอยู่เป็นสีต่าง ๆ

พลุลูกสุดท้ายเสียงแปร่ง ๆ ชอบกล เพราะว่าแทนที่มันจะมีแรงขับขึ้นไปในอากาศเหมือนลูกอื่น ๆ แต่มันกลับกระจายออกทางข้าง ๆ ด้วยอำนาจระเบิดของดินปืนที่ยัดลงไป

ในกระบอกพลุ ทำให้กระบอกพลุแตกออกเป็นเสี่ยง ๆ กระจายออกไปตัดคอคนที่แหงนดูลูกพลุในอากาศ

อุทาหรณ์เรื่องนี้สอนให้รู้ว่า วัตถุระเบิดทุกชนิดมีอันตราย อย่าอยู่ใกล้และอย่าประมาท

๔. แก๊ปประเบิด

นานมาแล้ว มีร้านค้าขายของชำอยู่แห่งหนึ่งแถวถนนตก ใกล้กับสถานีดับเพลิงยานนาวามีแก๊ป ปะทัดสำหรับเด็กเล่น ขายอยู่มาก ของเหล่านี้วางไว้บนหิ้งชั้นบนเป็นห่อ ๆ

วันหนึ่งเกิดระเบิดขึ้น ฝาบ้านหลุดกระเด็นไปถูกคนกำลังรอขึ้นรถรางอยู่อีกฟากหนึ่งห่างกันประมาณสัก ๑๕ เมตร ได้รับบาดเจ็บ สาเหตุที่เกิดการระเบิดขึ้นครั้งนั้นเพราะแมววิ่งขึ้นไปไล่หนูบนหิ้งที่เก็บแก๊ป ทำให้กล่องแก๊ปตกลงมากับพื้นแล้วเกิดระเบิดขึ้น

เหตุในทำนองนี้ ได้เกิดขึ้นในท้องที่สถานีตำรวจพระโขนง คราวที่เจ้าหน้าที่ไปขนแก๊ปของกลางที่จับได้แล้วนำบรรทุกรถมา ขณะรถวิ่งมากลางทางได้เกิดระเบิดลุกเป็นไฟขึ้น

ทำให้เจ้าหน้าที่ถูกไฟลวกได้รับบาดเจ็บสาหัส และถึงกับเสียชีวิต

อุทาหรณ์เรื่องนี้ แสดงให้เห็นว่า วัตถุระเบิดเช่นแก๊ปปะทัด ห้ามเก็บกองไว้ในลักษณะที่ตกลงมาหรือได้รับการกระแทกกระเทือน อาจเกิดระเบิดขึ้นได้

๕. ไม้ขีดไฟระเบิดได้

ผมเพิ่งได้รับทราบ สิ่งแปลกจาก ผู้จัดการ บริษัทขายรถยนต์มีชื่อแห่งหนึ่ง อย่างที่ไม่น่าจะเป็นไปได้

เรื่องมีอยู่ว่า ท่านผู้นั้นไปซื้อไม้ขีดไฟใหม่มากลักหนึ่ง เปิดกลักครั้งแรกรู้สึกว่ามีก้านอัดแน่นดี เช้านั้นท่านเล่าว่ามีเรื่องเกือบหลายอย่างเกิดขึ้นโดยไม่คาดฝัน เรื่องแรกทีเดียวก็คือท่านเอารถคันใหม่ไปจอดใกล้เสาไฟฟ้า อยู่ดี ๆ เสาไฟฟ้าต้นนั้นหักฟาดลงมาใกล้ ๆ ตัว เกือบไม่รอด แล้วยังไม่พอ ท่านควักไม้ขีดไฟออกมาสูบบุหรี่ระงับความตื่นเต้น พอจุดเสร็จก็ปิดกลักแล้วยัดใส่กระเป๋ากางเกง ไม้ขีดกลักนั้นกลับลุกพรึบขึ้นพร้อม ๆ กับมีแรงอัดระเบิดด้วย เดชะบุญท่านควักออกทัน ไม่เช่นนั้นชิ้นส่วนสำคัญของร่างกายท่านอาจจะพิการไป

อุทาหรณ์เรื่องนี้ แสดงให้เห็นว่า หัวไม้ขีดไฟใหม่ ๆ ที่มีสารผสมของฟอสฟอรัจ และแอมกิโมนีซัลไฟด์ ถ้าหากขีดเข้ากับข้างกลัก ซึ่งมีสารจำพวกโปแตสเซียมคลอเรตผสมอยู่ด้วย ก็จะเกิดปฏิกิริยาการเผาไหม้ เนื่องจากการถูกัน (FRICTION) ขึ้นได้ ถ้าหากไม้ขีดไฟที่มีก้านไม้ขีดอัดแน่น หัวไม้ขีดไฟเสียดสีกัน ก็อาจเกิดไฟหรือเนื่องจากความผิดพลาดในเทคนิคของระบบการผลิต ถ้าสารที่ใช้ทาข้างกลักมันเกิดแลบเข้าไปในกลัก เวลาปิดกลักก็อาจเกิดการเสียดสีไหม้ไฟขึ้นได้ เพราะฉะนั้นจึงไม่ควรนำไม้ขีดไฟเข้าไปในที่ ๆ เก็บน้ำมัน หรือที่เก็บกองท่อกาซ

๖. ไม้ขีดไฟเบนซินพลัดตก

ที่ฟิลิปปินส์ เมื่อหลายปีมาแล้ว เกิดเพลิงไหม้ใหญ่ในคลังน้ำมัน ทำให้อาคารบ้านเรือนราษฎรที่อยู่ใกล้เคียงพลอยถูกเพลิงไหม้ไปหลายล้านเปโซ เหตุเกิดจากไม้ขีดไฟเบนซินพลัดตกลงไปจากกระเป๋าเสื้อเชิ้ต

เรื่องมีอยู่ว่า วันหนึ่งคนงานเข้าไปถ่ายเทน้ำมันเบนซินในคลังเก็บน้ำมัน โดยพกไม้ขีดไฟเบนซิน (รุ่นเก่า) ชนิด

ที่จุดติดโดยวิธีกดลงบนฝาครอบ ไว้ในกระเป๋าเสื้อเชิ้ต ชนิดที่ไม่มีฝาปิดเข้าไปด้วยขณะที่ก้มตัวลงถ่ายน้ำมันเบนซินจากถังนั้นไม้ขีดไฟได้ร่วงตกจากกระเป๋ากระทบกับพื้น เป็นเหตุบังเอิญพอดีกับที่ส่วนฝาครอบบนของไม้ขีดตกลงไปกระแทกกับพื้นที่มีน้ำมันเบนซินหกรั่วอยู่บริเวณนั้นประกายไฟจากไม้ขีด ไฟเบน-ซินได้ทำให้เกิดไอน้ำมันขึ้น เกิดจากอัคคีภัยดังกล่าว

อุทาหรณ์เช่นนี้แสดงให้เห็นว่า อัคคีภัยอาจเกิดจากเหตุบังเอิญ หรือความรู้เท่าไม่ถึงการณ์อย่างใดใดก็ได้

๗. เด็กเล่นไม้ขีดไฟ

ในสมัยหนึ่งคราวที่มีการเข้มงวดหาตัวผู้วางเพลิง เพื่อนำมาลงโทษถึงขั้นยิงเป้ากันไปแล้วหลาย ๆ ราย สำหรับเพลิงไหม้รายนี้ ก็ไม่ได้ไหม้มากนัก แต่บรรยากาศในขณะที่เกิดไฟไม่สู้จะดี คือเป็นไฟไหม้ในระหว่างเทศกาลตรุษจีน และร้านที่เกิดไฟก็เป็นร้านของคนจีนที่หน้าวัดคณิกาผล

ร้านนั้นขายกระดาษสำหรับใช้ในกิจการพิมพ์ จึงมีกระดาษ เก็บ กอง อยู่มาก เป็นตั้ง ๆ เป็น ธรรมดา อยู่เอง ที่เศษ

กระดาษร้านขายกระดาษย่อมจะมีที่ฉีกขาดหลุดลุ่ย ปลิวซุกอยู่ตามที่ต่าง ๆ และก็เป็นเหตุบังเอิญอยู่เหมือนกัน ที่ร้านนั้นมีเด็กซน ๆ อยู่ ๓–๔ คน พอเตี่ยไม่อยู่ ก็เอาไม้ขีดไฟกลักมาดีดรบกัน วิธีรบกันก็คือเอาหัวไม้ขีดวางทาบเข้ากับข้างกลักแล้วใช้หัวแม่มือกดเอาไว้ เมื่อจะรบกันก็ดีดไม้ขีดไฟก้านนั้นตรงไปตามทิศทางหัวไม้ขีดก็จะลุกเป็นไฟพุ่งไปตกยังฝ่ายตรงกันข้าม ถ้าหัวไม้ขีดไหนด้าน ก็จะพุ่งไปโดยไม่มีไฟ แต่มันก็ไปตกลงยังซอกกองกระดาษ นับดูแล้วร้อยก้าน

คราวนี้ ก็มีไม้ขีดไฟก้านหนึ่งยังไม่ดับตกลงไปที่กองไม้ขีดนั้นเกิดลุกไหม้ขึ้นในฉับพลันตรงซอกกองกระดาษ ไหม้เศษกระดาษที่ฉีกขาดหลุดลุ่ย และกองกระดาษบริเวณนั้นด้วยสุดปัญญาที่เด็กจะดับกันได้ ร้อนถึงรถดับเพลิงต้องวิ่งไปช่วยดับ

ในวันนั้น ฯพณฯ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ หน้าตาไม่สบายเลย เพราะความซนของเจ้าเด็กพวกนั้น

๘. ถังน้ำมันระเบิด

เช้าวันหนึ่ง คนทั่วไปรู้สึกว่าจะมีแผ่นดินไหวเกิดขึ้น

และในทันทีนั้นก็ได้ยินเสียงไซเรนของคลังเก็บน้ำมันดังขึ้นด้วย รถดับเพลิงหลายสิบคันรีบรุดไปยังบริเวณที่เกิดเหตุ และได้ช่วยกันสกัดกั้นการเผาไหม้ไว้ได้

การระเบิดอย่างแรงในเช้าวันนั้น เกิดขึ้นในคลังเก็บน้ำมัน ตำบลทุ่งมหาเมฆ สาเหตุเพราะคนงานจำนวนหนึ่งซ่อมถังพักน้ำมันบนดิน ขนาด ๑๐๐,๐๐๐ แกลลอน ซึ่งเป็นถังเปล่า ขณะที่ทำการซ่อมอยู่นั้น คนงานคนหนึ่งได้เอาฆ้อนตีเพื่อย้ำหัวหมุดที่ช่องกั้นถัง โดยมีเพื่อนคนงานอีก ๓–๔ คน ทำงานรวมกันอยู่ในบริเวณเดียวกัน ประกายไฟจากหัวฆ้อนที่แลบออก ได้เป็นเหตุให้เกิดการจุดติดเอาน้ำมันที่หลงค้าง อยู่ในถังจึงเกิดการระเบิดขึ้น

อุทาหรณ์เรื่องนี้แสดงว่า อันตรายจากน้ำมันเชื้อเพลิงไม่ได้จัดความน่ากลัวจากปริมาณ ของน้ำมันว่ามีอยู่มากหรือน้อยภาชนะที่เคยบรรจุน้ำมันอยู่ แม้มีน้ำมันอยู่สักหยดสองหยดกลับมีอันตรายมากกว่า เพราะไอของน้ำมันเมื่อผสมกับอากาศอย่างได้สัดส่วน หากมีการจุดติดขึ้น จะเกิดอำนาจการระเบิดอย่างร้ายแรง แต่ถังน้ำมันใต้ดินที่บรรจุน้ำมันอยู่เต็มกลับไม่มีอันตรายอะไรเลย

การระเบิดคราวนี้ มีผู้เสียชีวิตทันที ๑ คน อีก ๓ คน บาดเจ็บสาหัส เพราะถูกไฟลวก เพราะฉนั้น การตัดเชื่อมถังน้ำมันเบนซินของรถยนต์จึงต้องใช้ความระมัดระวังและต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์แห่งความปลอดภัย

๙. ใช้เสปรย์ใกล้ไฟ

สินค้าในทุกวันนี้มีการออกแบบผลิต นอกจากคำนึงถึงความสะดวกของผู้ใช้ด้วย สเปรย์ฉีดผมก็เป็นผลิตภัณฑ์ชนิดหนึ่ง ซึ่งใช้กันอยู่โดยทั่วไปอย่างสะดวกสะบาย แต่ภยันตรายจากอัคคีภัยนั้นมักไม่คำนึงถึง

เรื่องมีอยู่ว่า แม่บ้านคนหนึ่งคว้าสเปรย์มาฉีดผม ทั้ง ๆ ที่อีกมือหนึ่งยังถือเครื่องเป่าผมห้วยไฟฟ้าอยู่ เธอทำงานสองอย่างในเวลาเดียวกัน ขณะที่ฉีดสเปรย์ไปที่ผมไอของสเปรย์ก็ไปเป่าถูกกับขดลวดความร้อนจากเครื่องเป่าผมจาก ไฟฟ้าเข้าเกิดลุกเป็นไฟแดงบริเวณนั้น ทำให้หน้าตาของแม่บ้านคนสวยถูกไฟลวกผมเผ้าไหม้เกรียมและเสียชีวิตในที่สุด

อุทาหรณ์เรื่องนี้แสดงให้เห็นว่า สเปรย์เป่าผม สเปรย์ ดี.ดี.ที. และสเปรย์พ่นสีอย่างใดอย่างหนึ่ง มีสารผสมของเหลวที่ลุกไหม้ได้ง่าย และเป็นอันตรายถึงชีวิตดังกล่าว

๑๐. ประกายไฟอาร์คจากสวิทตัดตอน

มีเหตุบังเอิญรายหนึ่ง เกิดขึ้นที่คลังน้ำมันเชื้อเพลิงแถว ๆ คลองเตย พระโขนงเมื่อ ๒ ปีมาแล้ว

คนงานคนหนึ่งเติมน้ำมันลงถังเครื่องสูบไฟฟ้าสูบถ่ายเครื่องสูบนี้จะหยุดได้หรือไม่ ก็โดยการยกสวิทตัดตอนซึ่งขาดการบำรุงรักษา ไม่มีฝาตลับและไม่ปฏิบัติตามหลักการป้องกันอัคคีภัยอย่างหนึ่งอย่างใดเลย

วันนั้นคนงานผู้นั้นก็ไปสับสวิทลง เพื่อให้เครื่องสูบไฟฟ้าทำงานในการสูบถ่ายน้ำมันเบนซินลงถัง เมื่อสูบถ่ายหายไป น้ำมันที่สูบเข้าถังก็เกิดล้นถังและกระเซ็นไปเปียกเปื้อนตัวเนื้อตลอดจนแขนโชกไปด้วยน้ำมันและกลิ่นไอน้ำมันเบนซิน

คนงานเห็นดังนั้น ก็เอื้อมไปยกคันโยกสวิทตัดตอนให้อ้าออกเพื่อตัดกระแสไฟ แต่ในขณะที่สพานไฟกำลังจะหลุดออกจากขั้วนั้น ก็เกิดประกายไฟอาร์คขึ้นอย่างแรง แล้วเกิดการลุกไหม้ไปตามแขนกับเนื้อตัวร่างกายของผู้นั้น ซึ่งตามสัญชาติญาณของคนงานผู้นั้นเขาก็วิ่งหนีหัวซุก หัวซุน ไปพร้อมกับไฟติดร่างไปด้วย ยิ่งวิ่งยิ่งลุกเพราะไฟได้อ๊อกซิเจนก็ยิ่งลุก

ไหม้มากจนในที่สุดก็ล้มลง และไปขาดใจตายในโรงพยาบาล โดยไม่มีเสื้อผ้าเหลือติดกายเลย

อุทาหรณ์เรื่องนี้สอนให้ว่า การอาร์คของสวิทตัดตอน ปลั๊กเสียบขั้วเสียบ กับการชาร์ตจากเครื่องใช้ไฟฟ้าอื่น ๆ อาจเป็นเหตุให้เกิดการจุดติดได้ เพราะฉะนั้น เครื่องใช้ไฟฟ้าที่จะนำมาใช้ในเขตอันตรายดังกล่าวแล้ว ควรจะเป็นเครื่องใช้ที่ผ่านการตรวจรับรองมาแล้ว เช่นมีตราประทับเป็นต้น

๑๑. เผาว่าวกระดาษ

เรื่องนี้ก็น่าแปลก คือว่า เด็ก ๆ ชอบเล่นว่าว ว่าวขึ้นไม่สูงก็ไปพันกับสายไฟฟ้าติดห้อยอยู่อย่างนั้น

คราวนี้ที่จังหวัดฉะเชิงเทรา เจ้าหน้าที่การไฟฟ้ามีหน้าที่เขี่ยว่าวที่ติดพันอยู่กับสายไฟฟ้าแถว ๆ หน้าวัดยะโสธร ซึ่งในตอนนั้นกำลังตั้งประรำรับเสด็จอยู่

แต่มีช่างคนหนึ่งคิดว่า ไอ้การเขี่ยว่าวลงนั้นมันออกจะลำบาก เพราะว่าวเมื่อลงได้พันกับสายไฟหรือลวดเหล็กอย่างใดแล้ว มักจะพันหมุนจนเกิดเป็นเกลียวแน่นยากที่จะแกะออก

ได้ จึงเห็นว่า ถ้าลองเอาไฟเผาว่าวดูก็คงจะไม่ต้องเสียเวลามากนัก เพียงแต่จุดไฟแล้วแหย่จี้เท่านั้นก็เสร็จสิ้นกัน แล้วเขาก็ทำตามความคิดนั้น

ว่าวตัวหนึ่ง พอถูกไฟจุดเผา และมันได้ลมก็ขาดหลุดไป ผู้คนเห็นว่าวที่ติดไฟลอยอยู่ในอากาศก็มิได้ท้วงติงอันใด ซ้ำยังดูเพลิดเพลินดี แต่พอว่าวหลุดไปตกบนเต๊นรับเสด็จที่กองอยู่จนต้องเรียกรถดับเพลิงมาดับอย่างนี้ เห็นท่าจะไม่ดีเลย

อุทาหรณ์เรื่องนี้แสดงให้เห็นว่า ลูกไฟหรือเศษสิ่งที่จุดเผา อาจลอยไปไหม้บริเวณใกล้เคียงได้ จงเพิ่มความระมัดระวัง ถ้าหากเกิดไฟไหม้ใกล้ ๆ บ้าน จงปิดประตูหน้าต่างให้หมด

๑๒. ลูกไฟจากรถตกหล่น

ความจริงเรื่องนี้ ก็มีเค้าตัวอย่างจากเรื่องที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่เรื่องที่จะเล่าต่อไปนี้ เป็นเรื่องจริงที่ไม่น่าจะเป็นไปได้

วันหนึ่ง รถบันทุกหญ้าไปส่งโรงงานกระดาษที่บาง-ปะอิน แต่ความที่รถจะต้องเข้าไปใกล้ชิดกับบริเวณที่เก็บกองอยู่ก่อนแล้ว รถบรรทุกคันนั้นก็จะต้องถอยหลังเข้าไป ครั้นพอขนถ่ายเสร็จแล้ว โชเฟอร์คนขับรถก็พร้อมที่จะสตาร์ทรถออกนอกบริเวณ

ทันใดที่เครื่องยนต์ติดแล้ว ก็บังเอิญกับรถมาตกหล่มออกไม่ได้เสียก่อน คนขับรถพยายามเร่งเครื่องให้มีความสูงขึ้นพร้อมทั้งพยายามเร่งเครื่องยนต์ให้เดินเรียบและเร็วยิ่งขึ้น คราวนี้ลูกไฟจากท่อไอเสียรถยนต์ที่เก่าแก่คันนั้น ก็หลุดเข้าไปยังในโพรงของหญ้าที่แห้ง ๆ แล้วเกิดการคุไหม้ขึ้น

ยิ่งเร่งเครื่อง ลูกไฟยิ่งออกจากท่อไอเสียมากขึ้น จนในที่สุดเกิดเป็นอัคคีภัยไหม้โรงงาน และลานเก็บกองปอ นุ่น ฝ้าย ไปอีกนาน

อุทาหรณ์เรื่องนี้แสดงให้เห็นว่า ลูกไฟจากปล่องไฟรถจักร จากท่อไอเสียรถยนต์ จากปล่องไฟโรงงานอุตสาห-กรรม เมื่อลอยไปตก ณ ที่ใด อาจเกิดการคุไหม้ขึ้น

๑๓. การตัดเชื่อมโลหะ

เมื่อไม่นานมานี้เกิดเพลิงไหม้ ร.ล. ท่าจีน ขณะขึ้นระวางช่วยในอู่เรือบริเวณที่เพลิงไหม้คือห้องเก็บเสื้อชูชีพที่ใช้ในลำน้ำ การดับเพลิงครั้งนี้ทำได้ยากมาก เพราะมีควันเพลิงสีเทาอ่อน แสบคอ ถ้าไม่ใช้หน้ากากหายใจ ก็คงจะลงไปไม่ถึงต้นเพลิง

สาเหตุที่เกิดเพลิงไหม้ก็คือ ขณะที่คนงานกำลังใช้ไฟก๊าซ (ออกซิ-อะเซทีริน) ตัดเชื่อมโลหะซึ่งเป็นชิ้นส่วนของลำเรืออยู่นั้น บังเอิญบริเวณที่ตัดเชื่อมมีเสื้อชูชีพประมาณสัก ๑๐๐ ตัว เก็บกองวางชิดอยู่ เปลวไฟจากหัวเชื่อมได้ทะลุเข้าไปไหม้เสื้อชูชีพตัวใดตัวหนึ่งแล้วทำให้ตัวอื่น ๆ ไหม้ไปด้วย

เรื่องในทำนองนี้ เคยเกิดที่เรือสินค้าในน่านน้ำฮ่องกงคราวนั้นไฟไหม้หมดไปทั้งลำ

อุทาหรณ์เรื่องนี้ แสดงให้เห็นว่าเปลวไฟจากหัวเชื่อมอาจก่อให้เกิดการจุดติดและลูกไฟจากการตัดเชื่อมโลหะก็อาจเกิดอันตรายได้ในทำนองเดียวกัน

๑๙. ไฟจากสารเคมี

ที่โรงเรียนแห่งหนึ่ง มีห้องทดลองวิทยาศาสตร์ โรงเก็บสารเคมีต่าง ๆ ไว้มาก ตามปกติแล้ว การเก็บสารเคมีบางชนิดจะต้องเก็บให้ถูกกับลักษณะทางสารสมบัติของมัน เช่น ฟอสฟอรัสเหลืองหรือฟอสฟอรัสขาว ต้องเก็บไว้ใต้น้ำ หรือมีน้ำหล่อเลี้ยงไว้จนท่วม โรงเรียนนั้นก็ได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ทุกประการ

แต่บังเอิญในคืนหนึ่ง หลังจากได้ใช้ห้องทดลองแล้วลืมปิดหน้าต่าง ก็มีแมวตัวหนึ่งกระโดดเข้าทางหน้าต่างไปชนเอาขวดฟอสฟอรัสที่วางไว้บนหลังตู้ ใกล้กับขอบหน้าต่างตกลงมาแตก ฟอสฟอรัสที่เคยเก็บไว้ในน้ำก็กลิ้งอยู่บนพื้นแห้ง ๆ อีกสักครู่ก็เกิดไฟไหม้ขึ้น

ควันไฟมีสีขาวขุ่น เกิดการระคายเคืองแก่เจ้าหน้าที่ที่จะเข้าไปทำการดับ และหายใจอึดอัด

อุทาหรณ์เรื่องนี้แสดงให้เห็นว่า การเก็บสารเคมีบางชนิด ต้องเก็บไว้ด้วยความระมัดระวัง รอบคอบ และดูแลให้ดี หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ "อย่าเล่นกับงูพิษ"

๑๕. ไฟจากไฟตีกลับ

หลายปีมาแล้ว คุณพ่อกำลังจะขับรถไปส่งลูกสาวไปโรงเรียน ทั้งคู่นั่งรถเรียบร้อยแล้วก็เริ่มสตาร์ท แต่เสียใจสตาร์ทเท่าไหร่ก็ไม่ติด

คุณพ่อนึกขึ้นมาได้ว่า ถ้าเอาน้ำมันหยอดลงทางคาบูเรเตอร์สักหน่อยหนึ่งคงจะลงไปล่อเครื่องยนต์ให้ติดขึ้น คิดได้เช่นนั้นก็เริ่มเทน้ำมันลงไปสักนิดหนึ่งแล้วสตาร์ทเครื่องยนต์มีเสียงขานขึ้นครั้งสองครั้ง แต่ยังไม่ติด คุณพ่อคิดว่าที่ทำไปอย่างนั้นคงจะถูกละ แต่ที่เครื่องไม่ติดก็เพราะขาดน้ำมัน

คราวนี้ก็เทน้ำมันลงไปมากหน่อยจนออกกลิ่น แล้วก็วางถังแกลลอนน้ำมันไว้แถว ๆ ข้างรถนั้น เพื่อจะได้เติมอีก เริ่มสตาร์ทอีกครั้ง แต่แทนที่เครื่องยนต์มันจะติดกลับลุกเป็นไฟสว่างขึ้น มันไหม้คราบน้ำมันที่หกรดอยู่ตรงนั้น กับน้ำมันในถังแกลลอนที่วางอยู่

ผลที่ปรากฏก็คือ เกิดระเบิดอย่างแรงจนรถยนต์ ไหม้หมดทั้งคัน พื้นอาคารเหนือหลังคารถพังลงมาทับรถเอาไว้ทั้งคุณพ่อและลูกสาวเสียชีวิตในกองไฟ เมื่อพนักงานดับเพลิง

ไปพบศพ เห็นคุณพ่อและลูกสาวนอนตายอยู่ในรถ โดยมีสิ่งสลักหักพังล้มทับลงมา ทรากศพมิได้ไหม้เกรียม เพราะความอับอากาศของสิ่งหักพังลงมาทับแน่น

อุทาหรณ์เรื่องนี้แสดงให้เห็นว่า การหยดน้ำมันลงไปในคาบูเรเตอร์ ถ้าเกิดไฟตีกลับขึ้นมา จะเกิดอันตรายถึงเสียชีวิตขึ้นได้ โดยเฉพาะคนที่ยื่นหน้าเข้าไปจ้องเฝ้าดูผลโดยใกล้ชิด

๑๖. หลอดไฟฟ้าตกแตก

โรงงานอัดปอ นุ่น ฝ้าย แห่งหนึ่งแถว ๆ บางโพ เจ้าของโรงงานเป็นนักเรียนนอกเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการป้องกันอัคคีภัยในโรงงานมาแล้ว เขาคุยนักหนาว่า โรงงานของผมสร้างอย่างถูกแบบแผน รับรองไฟไม่ไหม้เด็ดขาด และก็ "ผมประกันตัวเอง" เสียด้วย

ถูกละ เขาได้วางแผนไว้เรียบร้อยแล้ว น่าจะเป็นตัวอย่างที่ดีได้ แต่อย่าลืมนะว่าความประมาท ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ อย่างใดอย่างหนึ่งที่จะเคยเป็นต้นเหตุให้เกิดอัคคีภัยมานักต่อนักแล้ว

เขาขาดการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่และคนงานในโรงงานเกี่ยวกับวิธีการป้องกันอัคคีภัยและการดับเพลิงขั้นต้นไว้จริง ๆ

วันหนึ่ง อัคคีภัยก็คืบคลานเข้ามาหาเขา คนงานคนหนึ่งทำงานในเวลาค่ำคืนก็ต่อโคมไฟเคลื่อนที่ขนาด ๑,๐๐๐ วัตต์ เอามาห้อยไว้เหนือกองปอที่ยังมิได้อัดเข้าที่อบบริเวณนั้นเต็มไปด้วย ฝุ่นปอที่เกิดจากการสางด้วยมือ และมีใยปอกระจุยกระจายอยู่

บังเอิญทีเดียวคนงานคนหนึ่งไปเตะเสาค้ำยันหลอดไฟตกลงมาบนกองปอแตกลุกเป็นไฟ ติดใยปอที่สางไว้ไหม้ลามอย่างรวดเร็วจนหมดไปทั้งโรง

อุทาหรณ์เรื่องนี้แสดงให้เห็นว่า หลอดไฟฟ้าที่ใช้เป็นโคมเคลื่อนที่ จะต้องมีโครงกันกระทบแตก เพราะว่าถ้าหลอดไฟฟ้าแตกออก ใยไส้หลอดจะลุกเป็นไฟในอากาศ เหมือนกับการจุดด้วยไม้ขีดไฟฉันใดฉันนั้น

๑๗. ที.วี. ระเบิด

ที.วี. เป็นเครื่องใช้ไฟฟ้าอย่างหนึ่งที่จะต้องใช้ช่างไฟฟ้าเป็นผู้ตรวจซ่อม หรือแก้ไขหากใช้หรือให้วานคนที่ไม่มีความรู้

ไปแก้ไข เมื่อนำกลับมาใช้ใหม่อีกสัก ๒–๓ ชั่วโมง อาจเกิดเป็นไฟระเบิดได้

ตัวอย่างเรื่องนี้ จากบทเรียนของสมาคมป้องกันอัคคีภัยแห่งสหรัฐอเมริกาและจากบทความของการไฟฟ้านครหลวงได้กล่าวไว้ว่า เหตุที่ ที.วี. ระเบิดลวกคนดูได้นั้นเป็นไปได้ ๒ ประการคือ:–

๑. ให้คนที่ไม่มีความรู้ทางไฟฟ้า หรือเครื่องมืออีเลคทรอนิคส์ไปแก้ไข

๒. สายอากาศที่ต่อไว้สูง ๆ เมื่อถูกพายุพัดอาจหักโค่นลงไปแตะสายไฟแรงสูงกระแสร์ไหลเข้าเครื่องหลอดภาพระเบิด และลุกไหม้เป็นไฟแลบออกมานอกจอ

เพราะฉะนั้น ขอแนะนำว่า เมื่อเกิดไฟไหม้ ที.วี. อย่าได้เดินเข้าไปทางข้างหน้าและข้างหลัง อย่าแตะต้องตัวเครื่อง อย่าใช้น้ำดับ ให้เอาผ้าห่มครอบทับลงไปแล้วพยายามปิดสวิทไฟหรือถอดขั้วปลั๊กไฟออกเสีย.

๑๘. ประกายไฟจากขั้วปลั๊กไฟฟ้า

สุภาพมตรี สาวสวยผู้หนึ่ง ในระแวกบ้านนั้น กล่าวขานกันว่า เธอเป็นคนชอบเก็บตัว วันหนึ่ง ๆ จะเห็นหน้าเธอก็เพียงแค่เช้านิดเย็นหน่อยเท่านั้น

อยู่มาวันหนึ่งมีเสียงระเบิดดังกึกก้องขึ้นในห้องซึ่งเป็นคูหาติดต่อกับร้านขายสี อำนาจแรงระเบิด ทำให้ส่วนหลังคายุบพังลง และฝาห้องพังเป็นแถบ เตียงนอนกระเด็นจากห้องนั้นไปตั้งเค้เก้อยู่ในห้องอื่น ข้าวของกระจัดกระจายและมีควันเพลิงพวยพุ่งออกรอบทิศรอบทาง

ไม่มีเสียงร้องจากเธอ เพราะเธอตายสนิททั้ง ๆ ที่มือของเธอยังถือขั้วปลั๊กเสียบในลักษณะที่จะดึงถอดออก เธอตายเพราะอาชีพอันเร้นลับที่ได้ทำมานานนับปี นั่นคือ การปลอมปนสี โดยใช้สารเคมีกับทินเนอร์เติมผสมใส่ลงไปในเนื้อสีแท้ ๆ กวนให้เข้ากันด้วยเครื่องปั่นไฟฟ้า ในห้องที่ประตูหน้าต่างปิดสนิท เพื่อมิให้มีกลิ่นเล็ดลอด และลักลอบทำไม่ให้คนเห็น

เมื่อเธอกวนสีผสมเข้าที่ เธอก็ไปดึงขั้วปลั๊กเสียบออกจากเต้าเสียบ ประกายไฟจากขั้วปลั๊กก็ไปจุดติดไอผสมของ

ทินเนอร์และสารเคมีไวไฟกับอากาศ ให้ระเบิดขึ้น ดังได้กล่าวแล้ว

เรื่องนี้ พึงระลึกว่า ไอผสมของน้ำมันเบนซินก็ดี สารเคมีไวไฟอย่างอื่น เช่น ทินเนอร์ อิเทอร์ อะเซโตน ก็ดี มีประกายไฟที่มีความร้อนเพียง ๔๙๐ องศาฟาเรนไฮท์ ขนาดไฟจากก้านไม้ขีดที่ยังไม่ดับ ถ้าเกิดจุดติดในที่อับ ย่อมเป็นอันตรายอย่างใหญ่หลวง

๑๙. อัคคีภัยจากการส่องสว่าง

รถกะบะขนาดเล็กไม่มีประทุนคันหนึ่ง บรรทุกสินค้าเต็ม วิ่งไปเกือบถึงทางแยกเข้าโรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพรานเกิดอุบัติเหตุยางแตกแล้วเสียหลักคว่ำลง ครอบคนที่นั่งไปด้วย ๔ คน ให้ดิ้นขลุกขลักอยู่ในนั้น ท่ามกลางความมืดสนิทในตอนใกล้รุ่ง

เพื่อนสาวที่นั่งอยู่ข้างหน้าคลานออกมาจากตัวเก๋งได้ ก็รีบลุกกุลีกุจอจะไปช่วยเพื่อนซึ่งส่งเสียงร้องขอความช่วยเหลืออยู่อย่างสับสน ความมืดสนิททำให้เธอไม่สามารถจะคลำหา จะช่วยอะไรได้เลย เธอคิดขึ้นได้ว่า ในเก๋งหน้ารถของเธอนั้นมี

เทียนไขกับไม้ขีดไฟติดรถมาด้วย จึงล้วงเข้าไปหยิบเอามาจุดถือ ส่องไปส่องมารอบ ๆ พอเห็นมือเพื่อนที่ไขว่คว้าอยู่ เธอก็ส่องเทียนไข ใกล้เข้าไปอีกหมายว่า จะได้รื้อสิ่งที่สุมทับเพื่อนผู้นั้น แล้วดึงตัวออกมา

พอเธอรื้อได้เพียงอึดใจเดียว เสียงดังพรึบ ๆ จากทางท้ายรถ ทำให้เธอผงะหงาย ความสว่างจากแสงไฟสีแดง กระตุ้นสัญชาติญาณของเธอให้รู้ว่า มันได้เกิดอะไรขึ้นแน่นอนทีเดียว เพื่อนสาวสี่คน ของเธอที่ถูก กะบะครอบทับอยู่ ได้เงียบเสียง ลงในฉับพลัน

เธอเหล่านั้นได้เสียชีวิต ดำเป็นตอตะโก นอนงอก่องอขิงอยู่กับกองสินค้าที่ถูกไฟ

เรื่องนี้ สอนให้รู้ว่า ในที่ใดก็ตามถ้ามีกลิ่นน้ำมัน กลิ่นกาซรั่วไหลออกมา อย่าจุดไม้ขีดไฟ หรือนำไฟเข้าไปใกล้การส่องสว่างเพื่อค้นหาสิ่งใด ๆ ในที่มืดนั้น ไม่ควรจุดไม้ขีดไฟหรือเทียนไขส่องหา

ควรเตรียมไฟฉายเอาไว้ เมื่อเดินทางไกล

๒๐. ลูกไฟจากท่อไอเสียรถยนต์

รถยนต์คันหนึ่งไปจอดเติมน้ำมันที่สถานีเติมน้ำมันสพานขาว ความสะเพร่า ความเผลอเรอของเด็กปั๊ม ได้เติมน้ำมันจนล้นถัง หกลงมาไหลนองอยู่ทางท้ายรถ ยิ่งกว่านั้นสายท่อเติมน้ำมันที่อ้อมตัวรถไปเติมน้ำมันอยู่อีกทางหนึ่ง ก็บังเอิญไปเกี่ยวคล้องอยู่กับกันชนหลังของรถคันนี้เสียอีกด้วย

พอเติมน้ำมันเสร็จสรรพ เจ้าของรถก็สตาร์ทรถแล้วเร่งเครื่องออก เสียงพรึบ ๆ ทางท้ายรถ บอกชัดว่ามันจะเป็นเสียงอะไรไม่ได้นอกจาก ไฟไหม้ เด็กปั๊มตะโกน ไฟไหม้ ? ไฟไหม้ ? ดังขึ้นเท่าไหร่ เจ้าของรถผู้นั้นก็ยิ่งตกใจเร่งรถพุ่งออกจากปั๊มน้ำมันเร็วเท่านั้น

"มันมิใช่แต่เพียงนั้น" ชายผู้นั้นกล่าวเหมือนที่เคยผ่านเห็นผี "อยากจะเร่งเครื่องออกไปข้างหน้า แต่เหมือนมีคนฉุดรั้งเอาไว้" อ๋อ แน่นอนสายยางเติมน้ำมันนะซีที่ฉุดรั้งรถไว้ เพราะปากจงอยหัวเติมน้ำมันไปขัดอยู่กับกันชนหลังขณะที่รถเคลื่อนตัวออกอย่างเร็ว จนสายขาดน้ำมันไหลพุ่งเป็นทาง เสียงปั๊มดังแก๋ง... แก๋ง .. อย่างเดียวกับที่มีเด็กปั๊มบีบไกอยู่

ไฟลุกจนท่วม น้ำมันยังไหลอยู่ เดชะบุญว่า เจ้าของปั๊มหยุดเครื่องปั๊มเสียทันมิฉะนั้นคงวอดวายไปตาม ๆ กัน

เรื่องนี้ สอนให้รู้ว่า ลูกไฟจากท่อไอเสียรถยนต์ ก็เป็นสาเหตุหนึ่งในการจุดติดไอน้ำมันให้เกิดอัคคีภัยขึ้นได้เหมือนกัน.

พิมพ์ที่สำนักพิมพ์พิชญการพิมพ์ 126 ถนนข้าวสาร กรุงเทพมหานคร
นายสยมพร อำพล ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา 2516

น้ำปลาโอชารส

แม้นมดหมดเมืองมา

ได้ลิ้มชิมน้ำปลา

จะปลาบปลื้มลืมน้ำตาล

อภัยพลรบ